

Täysistunto

Tiistai 14.5.2019 klo 14.00—16.59

2. Hallituksen vuosikertomus 2018

Kertomus K 3/2019 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan, jolle muiden erikoisvaliokuntien on annettava lausunto viimeistään 27.9.2019.

Keskustelu

14.01 **Anna-Kaisa Ikonen kok:** Arvoisa puhemies! Arvoiset edustajat! Näin hallitusten vaihtuessa haluan kiinnittää huomiota kahteen asiaan: jatkuvuuteen yli hallituskausien ja samaan aikaan myöskin tiedolla johtamiseen tässä yhteydessä. Ne ovat toistuneesti nousseet esiin eri yhteyksissä. Olen itse törmännyt niihin ennen kaikkea toimiessani tutkimusympäristössä ja myöskin julkisen johtamisen kentällä eri tehtävissä. Olin vuosi sitten mukana myöskin Sitran julkisen johtamisen keskustelualoitteen laatimisessa, ja siinä keskeisiksi haasteiksi näin hallituksen vaihtuessa nostettiin paitsi ilmiöpohjaisuus myöskin laajasti juuri tiedolla johtaminen ja jatkuvuus hallituskausien vaihtuessa ja jatkuvuuden varmistaminen ihan laajastikin. Hallituksen vuosikertomus tarjoaa tähän oivallisen välineen. Siinä on nimittäin arvioitu hallitusohjelman toimeenpanoa ja tuloksia paitsi vuoden 2018 ajalta myöskin koko hallituskauden ajalta.

On mahdollista, todennäköistäkin, että uusi hallitus haluaa kertoa tekevänsä täyskäännöksen, saavansa aikaan jotakin uutta, isoa. Se ottaa todennäköisesti jollakin tavoin pesäeroa edelliseen hallitukseen ja aloittaa alusta. On yleensä ihan hyvä asia, että on kipinä ja on kunnianhimoa, mutta samaan aikaan suuressa kuvassa on tässä yhteydessä hyvä pysähtyä kysymään, miten käy ennustettavuuden, pitkäjänteisyyden, jatkuvuuden. Eikö yhteiskuntamme juuri nyt tarvitse yhteistä kauaskatseista visiota, joka kantaa yli hallituskausien? Nyt kun Säätytalolla laaditaan uutta hallitusohjelmaa, toivon, että neuvottelijoilla on aikaa tutustua tähän hallituksen vuosikertomukseen muistaen, että arviointi on eri asia kuin arvostelu. Uusi hallitus haluaa varmasti tehdä joitain asioita eri tavalla kuin edellinen, mutta toivottavasti valmiutta on myös siihen, että tunnustetaan ne asiat, joissa edellinen hallitus on onnistunut ja joissa tarvitaan jatkuvuutta yli hallituskausien — näitä asioita on lukuisia. Siihen tämä asiakirja tarjoaa hyvän pohjan. Toivon henkilökohtaisesti jatkuvuutta ennen kaikkea työllisyysasteen nostolle ja julkisen talouden hoitoon, mutta raportissa nostetaan esiin useita muitakin esimerkkejä, joissa edellinen hallitus ylsi varsin vaikuttaviin toimiin. Toivon, että tästä voidaan tänään keskustella tässä hengessä. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

14.04 **Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa puhemies! Edustaja Ikonen kiinnitti huomiota tärkeään asiaan eli siihen, että menneistä voimme aina oppia mutta paljon meillä on vielä myöskin tekemistä.

On huomionarvoista, että tänään meidän työ- ja elinkeinoministeriö tiedotti siitä, miten työllisyys edelleen jatkaa kasvuaan mutta kasvu alkaa hiipua. Meillä on yhdessä — se on totta — paljon tekemistä siinä, että turvaamme myönteisen työllisyyskehityksen jatkumisen ja sitä kautta vahvistamme meidän rahoituspohjaamme esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluille. [Kokoomuksen ryhmästä: Älkää tuhotko hyvää perintöä!]

Sipilän hallituksen työllisyyspolitiikan onnistumisen tekee aivan erityiseksi se, että työllisyys parantui tasaisesti koko maassa. [Ben Zyskowicz: Jatkakaa sitä!] Tästä osuva esimerkki on muun muassa Kainuu, jossa oli pitkään kärsitty vaikeasta työttömyydestä. Hallituksen isot investoinnit Kainuuseen osoittavat, että suunta on mahdollista muuttaa, jos siihen on halua ja tahtoa. Muutos on ollut käänteentekevä.

Mielestäni meidän kannattaa nyt ennakkoluulottomasti etsiä keinoja siihen, että turvaamme työvoimapulasta kärsivillä alueilla työvoiman saannin. Tarvitsemme panostuksia muun muassa koulutukseen, tarvitsemme esimerkiksi osatyökykyisten ja osa-aikaisten työmahdollisuuksien luontia koko Suomessa. Kun tässä vuosikertomuksessa todetaan tämä myönteinen työllisyyskehitys, todetaankin samalla, että työllisyys olisi voinut lisääntyä vieläkin enemmän mutta hallituskauden loppujaksolla työvoiman kohtaanto-ongelmat ja rakennetyöttömyys rajoittivat kasvua. Tässä meillä on vielä paljon tekemistä yhdessä.

Arvoisa puhemies! Perustuslain mukaan valtiovalta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta. Tämä toteutuu, kun pidämme huolta koko Suomesta ja jokaisesta ihmisestä asuinpaikasta riippumatta. Työpaikat tai talous eivät ole kaikkein tärkeintä, vaan kaiken keskiössä täytyy olla ihminen: huolehdimme ihmisestä.

14.07 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa herra puhemies! Todellakin meillä on käsiteltävänä hallituksen vuosikertomus vuodelta 2018, ja tämä tarjoaa kyllä erinomaisen mahdollisuuden nyt käydä keskustelua sekä talouden näkymistä — tarkastella viime vuotta ja tätä tilannetta — että sitten monista politiikan sektoreista.

Suomen julkinen talous on ollut koko kuluneen vuosikymmenen ajan alijäämäinen. Vuonna 2018 alijäämä oli 1,3 miljardia euroa, eli 0,6 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen, ja täytyy huomata myös se, että julkinen talous velkaantui edelleen. Tähän myös tasavallan presidentti Niinistö kiinnitti huomiota, että ei tässä varsinaisesti säästetty ole vaan meidän olemme velkaantuneet edelleen. Julkisyhteisöjen velkasuhde oli 58,9 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

No se, mikä on erittäin positiivista, kun tarkastelemme vuotta 2018, on työllisyyskehitys. Siitä tietysti annamme kiitoksen myös edelliselle hallitukselle mutta toki myös maailmantalouden tilanteelle, että työllisyysasteen trendi ylitti hallituksen työllisyysastetavoitteen loppuvuodesta 2018.

Nyt onkin erittäin tärkeää sitten pohtia, mihin suuntaan taloutta, työllisyyttä, yrittäjyyttä ollaan kehittämässä. Todennäköisesti seuraavan hallituksen pääministerin Rinteen viestit ennakoivat sitä, että osaa budjettimenoista, tavanomaisista budjettimenoista, ryhdytään tarkastelemaan investointeina, joita voitaisiin tehdä lisävelanotolla. Osa Rinteen lupaamista menolisäyksistä puolestaan rahoitettaisiin yrittämisen ja omistamisen verotusta kiristämällä. [Kokoomuksen ryhmästä: Ohhoh!] Oma eduskuntaryhmämme nosti yhdeksi kynnyskysymykseksi juuri työntöön ja yrittämisen kannattavuuden säilyttämisen. Haluamme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

esimerkiksi säilyttää yrittäjävähennyksen, jonka puheenjohtaja Rinne on ehdottanut poistettavaksi. [Oikealta: Se on hyvä vähennys!]

Erittäin voimakkaan tuen haluan antaa keskustalle näissä neuvotteluissa, kun keskusta on omaksi kynnyskysymyksekseen nostanut hyvän talous- ja työllisyyskehityksen jatkamisen siten, että sitouduttaisiin 75 prosentin työllisyysasteeseen ja siihen, että julkinen talous, mukaan lukien kuntatalous, on tasapainossa vuonna 2023. Tämä tavoite on kova. [Ben Zyskowitz: Näkisipä vaan!] Tavoite on kova, ja siihen tarvitaan tehokkaita toimenpiteitä. Tähän ei päästä, jos yrittäjyyden toimintaedellytyksiä ei turvata. Päinvastoin itseläni on kyllä huoli siitä, että me saatamme olla valitettavasti vielä huonommassa tilanteessa kuin tällä hetkellä julkisen talouden tasapainon suhteen, mikäli niillä toimenpiteillä edetään, joita nyt ainakin vaalilupauksista on ollut luettavissa.

Tässä vuosikertomuksessa esitellään myös edellisen hallituksen näkemyksiä ja pyrkiä rakennemuutosten toteuttamiseen, ja niistä tärkeinhän oli sote-uudistus, joka oli myös se merkittävin edellisen hallituksen epäonnistuminen. Nyt onkin tärkeää, että näitä suuria uudistuksia, kuten sote-uudistusta ja myös tätä sotu-uudistusta, ryhdytään alkukaudesta nopealla tahdilla valmistelemaan — ja parlamentaarisesti. Tässä vetoan siihen lupaukseen, joka on jo aiemmin ainakin edellisten oppositioryhmien toimesta annettu, että jatkossa nämä valmisteltaisiin parlamentaarisesti, siis ei olisi pelkästään parlamentaarista seurantaryhmää, kuten oli edellisen hallituksen toimesta, vaan ihan varsinainen valmisteluryhmä parlamentaarisesti.

Sitten, arvoisa puhemies, haluan vielä lyhyesti nostaa pari asiaa esiin:

Täällä puhutaan myös lasten ja perheiden hyvinvoinnista. Perhevapaaudistushan jäi toteuttamatta viime vaalikaudella — sitä ei viime vuonnakaan viety eteenpäin — ja tällä hetkellä meillä on se erittäin suuri ongelma, jota mielestäni on jopa aliarvioitu, että meidän syntyvyysluvut ovat ennätyksellisen alhaisia. On myös vähätelty sitä, millä tavoin perhepolitiikalla voitaisiin vaikuttaa syntyvyyteen. Naapurimaassamme Virossa toteutettiin lapsilisien kertakorotukset hyvin voimakkaina, ja siellä saatiin positiivinen käänne syntyvyyteen aikaan. Tämytyypistä myönteistä perhepolitiikkaa nytkin tarvittaisiin. Samalla toivon, että hallitus ei lähtisi sille linjalle, että perheiden valinnanvapautta lähdetäisiin kaventamaan erilaisin kiintiöin tai kotihoidon tukea romuttamalla. Viime vuoden lopulla Väestöliitto julkisti tutkimuksen, perhebarometrin, jossa kävi ilmi, että suomalaiset ovat kristillisdemokraattien kanssa samalla linjalla eli eivät halua kiintiöitä, näitä pakkokiintiöitä äidin ja isän väliin, vaan nimenomaan haluavat itse päättää perhevapaidensa käytöstä eli haluavat joustavuutta. Myös kotihoidon tuella, mahdollisuudella hoitaa lapsi kotona sinne kolmen vuoden ikään saakka, on vahva kannatus.

Ja sitten haluan vielä, arvoisa puhemies, puuttua kohtaan, jota on itse asiassa aika heikosti tässä käsitelty, nimittäin ruokaan — siellä sivulla 42 kerrotaan asiasta. Edellisen hallituksen kärkitavoitehan oli saada maatalouden kannattavuutta parannettua. [Ben Zyskowitz: Nythän se sitten paranee!] Se oli kärkitavoite, mutta valitettavasti siinä ei onnistuttu. Suomalainen maatalous on käynyt läpi todella radikaalin rakennemuutoksen parinkymmenen vuoden aikana. Vaikka EU:lla on yhteinen maatalouspolitiikka, sillä ei ole yhteistä ruokaturvaa. Tuottajahinnat polkevat paikallaan: vaikka kaikki kustannukset kohoavat, keskimääräinen viljelijän tuntipalkka jää alle 5 euroon. Ei ole oikein, että kotimaisen tuotannon pitää kilpailla samoilla ehdoilla sellaisen ruoan, ulkomailta tuodun ruoan, kanssa, jota on kasvatettu antibiooteilla ja kasvinsuojeluaineilla ja jonka tuotannossa eläinten hyvinvoinnista ei ole huolehdittu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

Arvoisa puhemies! Ihan lopuksi totean, että toivon, että tuolla Säätytalolla huomioitaisiin myös tämä suomalainen ruokaturva ja kotimaisen elintarviketuotannon asema, että uusi hallitus hoitaisi sitä paremmin kuin edellinen, Sipilän hallitus.

Ensimmäinen varapuhemies Juho Eerola: Täällä tuntuu olevan halukkuutta debatoita, mutta otetaan muutama pyydetty puheenvuoro sitä ennen: Heinäluoma, Wallinheimo ja Antikainen, ja sen jälkeen lyhyt debatti.

14.16 Eveliina Heinäluoma sd: Arvoisa herra puhemies! Kuten hallituksen vuosikertomus vuodelta 2018 kertoo, yksi vuoden suurimmista ponnistuksista maan hallitukselle oli sote-talon rakentaminen valmiiksi, niin valmiiksi kuin se vain erittäin tiukalla aikataululla voidaan rakentaa. Ongelmana oli, että kaksi erilaista rakennustapaa veti projektia kahteen eri suuntaan ja urakoitsijoita auttaneet asiantuntijat eivät uskoneet rakenteiden kestävänsä tätä ristiinsoudantaa. Tämä johti siihen, että talon valmistelu jouduttiin sen mahdottomuuden vuoksi jättämään kesken maaliskuussa 2019.

Arvoisat edustajat! Edellisen hallituksen sote-markkinamallin kaatumista ei kovin moni jää suremaan. Vaikka hallitus pyrki aivan loppumetreille asti tekohengittämään monien sote- ja perustuslakiasiantuntijoidenkin kritisointia hanketta, joutui hallitus sen lopulta tunnustamaan: tämä markkinamalli ajautui nyt umpikujaan. Onneksi sote-talon valmistelussa ei kaikki kuitenkaan mennyt mönkään ja osa palasista on mahdollista pelastaa parempaa rakennelmaa varten. Se valtava työ, mitä soten eteen on asiantuntijoiden, virkamiesten ja kuntien puolesta tehty viime vuosina, ansaitsee jatkotyöstöön ryhtymisen.

Nyt onkin aika keskittyä siihen, miten seuraavan hallituksen tulisi aloittaa sote-uudistus-työ. Ensinnäkin täytyy tarkastella hoivan tilaa. Tähänkin saakka erikoissairaanhoidon toiminta on varsin hyvin, ja ongelmat ovat olleet vanhustenhoidossa ja perusterveydenhoidossa. Siksi korjausliikkeet pitäisi tehdä siellä, missä ongelmat ovat. Tämän vuoksi olen erittäin tyytyväinen hallitusneuvotteluiden ilmiöpohjaiseen valmistelutapaan: Ei lähdetä siitä, että talon seinien pitää olla tietynlaiset. Lähdetään siitä, että se rakennettava talo on valmistuessaan koti.

Arvoisat kansanedustajat! Erityisesti hoitopääsy terveydenhoidossa on vaikeaa. Tiedän helsinkiläisenä päättäjänä, että maamme pääkaupungin sisällä on suuret erot terveysasemien jonoissa. Osalla Helsingin alueista lääkäriin pääsee parissa päivässä, ja osalla aikaa joutuu odottamaan jopa kuusi viikkoa. Tämä ei ole oikein. Nyt olisi viisasta, jos tunnustaisimme yhteisesti ratkaisujen vaativan myös lisää hoitohenkilökuntaa, niin lääkäreitä kuin hoitajiaakin. Vanhustenhoidossa hoitajamitoitus on konkreettinen keino varmistaa riittävä hoitohenkilöstön määrä.

Hyvät kuulijat! Lopuksi haluaisin kiinnittää huomion maamme väkirikkaimman alueen rooliin uudistuksessa. Uudenmaan alueella asuu yhteensä 1,6 miljoonaa ihmistä. Pääkaupunkiseutu kasvaa hurjaa vauhtia, ja alue toimii myös koko maan talouskasvun veturina. Kaupungistuminen ei tule pysähtymään seuraavien vuosien aikana. Ihmiset hakeutuvat töiden, opiskelujen ja rakkaitensa perässä kaupunkiin. Esimerkiksi viime vuosina Helsingin väestö on kasvanut nopeammin kuin kertaakaan 1960-luvun jälkeen. Tulevaisuuden kannalta ei ole kestävää, että sosiaali- ja terveystalouden uudistus tehdään ottamatta huomioon kasvavien väestökeskusten ja etenkin nopeimmin kasvavan pääkaupunkiseudun tarpeita. Seuraavan hallituksen onkin otettava pääkaupunkiseutu sote-uudistuksen jat-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

kovalmisteluun mukaan. Näin varmistetaan, että tulevaisuuden Suomen soite-malli rakennetaan vastaamaan 2080-luvun haasteisiin. — Kiitos.

14.21 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Lukiessani tätä käsittelyssä olevaa hallituksen vuosikertomusta vuodelta 18 esille nousi kaksi ajankohtaista näkökulmaa:

Ensimmäinen liittyy eduskuntavaalikampanjoihin ja erityisesti nyt hallitusvaltaan tarautuvien puolueiden, pois lukien keskusta, käyttämään retoriikkaan. Siihenhän kuuluvat hallituksen haukkuminen kaikesta, muun muassa tuloerojen repeämisestä, nuorten syrjäytymisestä ja koulutuskehityksestä. No mitä, arvoisa puhemies, tämä hallituksen vuosikertomus kertoo näistä tulevat hallituspuolueet valtaan nostaneista väitteistä? Vastaus on, että toisenlaista tarinaa. Esimerkiksi tuloerojen osalta vuosikertomus toteaa, että ”tuloerojen ja pienituloisuuden kasvu näyttää pysähtyneen” ja ”tuloerot Suomessa ovat kuitenkin EU-maiden pienimpiä”. Vastaavasti nuorten tilanteesta todetaan seuraavaa: ”Yhä useampi 15—24-vuotias on koulutuksessa tai töissä. Erityisesti nuorten poikien yksinäisyys on vähentynyt.”

Kertomuksessa todetaan myös, että suomalaisten elämänlaatu on kohentunut ja että väestön koulutustaso on noussut. Vastaavasti kertomuksen pohjalta voidaan väittää, että Suomi kantaa kokoaan suurempaa vastuuta globaalista kehityksestä. Tämä näkyy kertomuksen mukaan siinä, että Suomi on sitoutunut auttamaan muita maita kestävä kehityksen saavuttamisessa. Ilmastonmuutoksen torjunnassa olemme kertomuksen mukaan EU:n kärkitasoa, ja kertomuksen mukaan ympäristön tila on kehittynyt parempaan suuntaan.

Arvoisa puhemies! Suomen salaisuus on muita EU-maita kunnianhimoisempi uusiutuvan energian käyttö. Vuoden 2017 energian kokonaiskulutuksesta 37 prosenttia ja loppukäytöstä yli 40 prosenttia katettiin uusiutuvilla energiamuodoilla. Uusiutuvasta energiasta noin kolme neljännestä pohjautuu puupolttoaineisiin. Vaikka suomalainen puun käyttö on lisääntynyt, yli viidennes kasvusta jää metsiin lisäämään puustopääomaa ja hiilen sidontaa.

Mikä tärkeintä, tämä Suomen muuttaminen entistä kestävämpään ja hyvinvoivampaan suuntaan on tehty tiukan talouspolitiikan aikana. Sen seurauksena julkinen talous näyttää ennusteen valossa tasapainottuvan 2020-luvulla. Ei siis huono saavutus hallitukselta, jonka linjasta nyt Säätytalolla halutaan päästä eroon.

Arvoisa puhemies! Se toinen syy tämän puheenvuoron käyttämiseen ovat samaisessa kertomuksessa esille nostetut huolenaiheet Suomen kehityksestä. Esille tässä nousee julkisen talouden kestävyys, jota ei nykyinen talouden hyvä suhdannekaan korjaa. Siksi julkisen talouden tulisi olla selkeästi ylijäämäinen ensi vuosikymmenen alussa, jotta se olisi kestäväällä pohjalla kohtaamaan väestön ikääntymisestä aiheutuvat menopaineet tulevaisuudessa.

Muutamien hallitusneuvotteluihin osallistuvien vähättelevät kommentit esimerkiksi talouden kestävyysvajeesta eivät kyllä viittaa siihen, että tätä me suomalaiset olisimme saamassa. Todellisten tulevaisuusinvestointien sijasta etusijalla on vaalien alla annettujen kalliiden vaalilupausten lunastaminen, vaikka sitten velkarahalla tai veronkorotuksilla.

14.24 Sanna Antikainen ps: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen vuosikertomuksessa vuodelta 2018 eniten huolta aiheutti ei niinkään se, mitä oli kirjoitettu, vaan se, mitä oli tietoisesti jätetty kertomatta. Vuonna 2015 pääministeri Juha Sipilä esitti kutsun Lähi-itään, kohtalokkain seurauksin. Kymmeniätuhansia pääosin nuoria miehiä marssi Suomeen, ja kuten moni pelkäsi, silloin alkoi niin sanotusti tapahtua. Kuten nyt tiedämme, maamme si-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

säinen turvallisuus järkkyy tuon ajattelemattoman heiton seurauksena. Juha Sipilän oman kodin tarjoaminen uutisoitiin Lähi-idässä laajasti. Tämän jälkeen Turussa kaksi naista menetti henkensä ja kahdeksan haavoittui terrori-iskun seurauksena. Sitten vielä suurempi joukko tyttöjä ja naisia on joutunut raiskausten ja hyväksikäytön uhreiksi.

Arvoisa puhemies! Kysyn, miksi hallitus ei ota esille kertomuksensa sisäisen turvallisuuden kohdassa ääri-islamien nousua sekä naisiin ja tyttöihin kohdistuneita seksuaalirikoksia. Hallitus budjetoit lisätalousarviossaan 4,7 miljoonaa euroa lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjuntaan, mutta vuosikertomuksessaan se ei sanallakaan mainitse sitä, kuinka suuressa nousussa seksuaalirikokset ovat olleet Suomessa vuoden 2015 jälkeen. Suomalaisista naisista ja lapsista harva tuntee olonsa turvallisemmaksi ulkona liikkua nyt kuin neljä vuotta sitten, ennen Juha Sipilän hallituskauden alkua.

Arvoisa puhemies! Hallituksen vuosikertomuksessa sisäisen turvallisuuden kohta alkaa näillä sanoilla: ”Pääministeri Sipilän hallituksen hallitusohjelman yhtenä tavoitteena on, että Suomi on maailman turvallisimma maa asua.” Sopiikin kysyä kaiken tämän jälkeen hallitukselta ja varsinkin Juha Sipilältä, joka ei nyt valitettavasti täällä ole: miten meni noin niin kuin omasta mielestä? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat debatoida, käyttämään vastauspuheenvuoron, painamaan siitä paneelista V-nappia — V niin kuin vastaus — ja nousemaan seisomaan.

14.28 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen vuosikertomuksessa muistetaan mainita sote-uudistus ja se, kuinka se kaatui. Kannan suurta huolta siitä, millä tavalla lähemme nyt tekemään uutta sotea. Sote-valiokunnan henki oli erittäin huono, ja muistoja siitä jäi. Täällä moni on kysynyt, uskaltaako sinne sote-valiokuntaan tulla ollenkaan, kun siellä oli niin hirveää se soten tekeminen. Pidän erittäin tärkeänä, että se tehdään parlamentaarisesti ja myös oppositiota kuunnellaan ja se otetaan mukaan näihin valmisteluihin. Olisin halunnut sitäkin kysyä, miten tässä edetään.

Pidän erittäin tärkeänä, että työelämän ja omaishoidon parempi yhteen sovittaminen viehdään eteenpäin tällä tulevalle kaudella. Siitä mainitaan tässä kertomuksessa. Olisin myös sitä halunnut tiedustella, millä tavalla työssä olevia henkilöitä tuetaan tässä mahdollisuudessa omaishoittoon.

Mutta sote painaa meidän niskaamme, ja pidetään hyvä huoli siitä, että se ei saa aikaan samanlaista farssia kuin viime kaudella.

14.29 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Ikonen aivan oikein peräänkuulutti sitä, että hallituskausien välillä olisi hyvä olla ennakoitavuutta ja jatkuvuutta. Tätä asiaa vaikeuttaa kylläkin tällä hetkellä juuri se, että edellinen hallitus oli poikkeuksellisen ei-konsensushenkinen, päinvastoin se oikeastaan rikkoi sen yhteisymmärryksen, jolla suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa on rakennettu. Markkinaehtoistaminen, yksityistäminen, kehitys yhteistyömäärärahojen puolittaminen globaalivastuusta ja eriarvoisuuden voimakas kasvu — kaikki nämä olivat piirteitä, joilla rikottiin sitä konsensushenkeä, mikä olisi sitten tätä jatkuvuutta peräänkuuluttanut.

Nyt uusi hallitus joutuu väistämättä ottamaan uuden linjan, palauttamaan sen vanhan lähestymistavan, jossa yhteisvastuullista Suomea rakennetaan ja tunnustetaan myöskin yhteisvastuun ulottuvan siihen, että se ei tunne rajoja, eli myöskin kansainväliseen vastuu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

seen. Tässä suhteessa tämä jatkuvuus on sitä pitkää linjaa, ei sitä linjaa, mitä edellinen hallitus täällä noudatti.

14.30 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Räsänen nosti esille sen lähtökohdan, mistä saa lähteä liikkeelle tämä hallitus, jonka ohjelmaa nyt neuvotellaan. Talous on paremmassa kunnossa, työllisyys kasvaa. Täytyy yhtyä kyllä väistyvän pääministeri Sipilän sanoihin: ”Älä sössi taloutta.” Hän totesi tuossa keväällä: ”Antti hyvä, älä kiristä yrittäjien verotusta. Siinä tulee pää vetävän käteen. Sitten se tipahtaa se työllisyysaste. Osinkoverotus on yksi tärkeimmistä kannusteista pienille ja keskisuurille listaamattomille yrityksille, älä, Antti, koske siihen. Sieltä se työ tulee: pienistä ja keskisuurista yrityksistä.” Näin totesi Juha Sipilä Antti Rinteelle.

Niin kuin edustaja Räsänen nosti esille, kyllä tässä keskusta on nyt paljon vartijana. Vihervasemmisto on ryhtymässä kurittamaan kovalla tavalla suomalaisia yrittäjiä, ja toivotaan, että keskusta tämän paineen kestä ja pystyy pitämään kiinni näistä kynnyksyksyksistä, että yrittäjien verotukseen tai toisaalta yrittäjävähennykseen [Puhemies koputtaa] ei kosketa vaan se säilyy myös jatkossa.

14.31 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta edustaja Heinosen ei tarvitse kantaa huolta keskustan osalta. Kun verrataan viimeistä punamultahallitusta, joka oli reilu 10 vuotta sitten, viimeiseen sinipunahallitukseen, jossa kokoomus vahti näitä yrittäjien veroja, niin ero on aika merkittävä: Punamultahallitus poisti varallisuusveron, teki aivan järkevän yritysverouudistuksen, otti sukupolvenvaihdoksiin 60 prosentin huojennuksen, pääomaveron oli sen jäljiltä 28 prosenttia. Viimeisen sinipunahallituksen aikana osinkoverotusta kiristettiin rajusti, [Oikealta: Ohoh!] muistaakseni 600 miljoonalla, perintöveron alinta luokkaa nostettiin 13 prosentista 20 prosenttiin, pääomaveron oli sen kauden jäljiltä korkeimmillaan 33 prosenttia. Älkää kantako huolta meistä.

14.32 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tuli hyvin esiin tämä, missä tarvitaan jatkumoa ja missä ei. Ainakin itselleni aivan päivänselvää oli, kun kävin kansalaisten kanssa juttelemassa päivittäin Tammelantorilla ja eri puolilla Pirkanmaata, että kyllähän se suuri huoli oli nimenomaan siitä, että eriarvoistumiskehitys oli valtavasti mennyt eteenpäin, eli siellä tuli moni pienituloinen eläkkeensaaja sanomaan, että sinne rahakukkaroon jäi miinusmerkki sen seurauksena, kun hallitus näitä indeksejä vuosi toisensa jälkeen jäädytteli — oli sitten talous kasvussa tai vähän vaikeammassa tilanteessa, niin aina vain sama juttu, että heikompiosaiten kukkarolla käytiin. Siksipä näen sen niin, että suunnanmuutos näissä asioissa on varmasti ollut se, mitä kansa toivoi äänestysuurnilla käydessään.

Puhemies! Haluan kiittää edustaja Heinäluomaa puheenvuorosta, koska hän otti esiin myös erään toisen tärkeän asian: ne asiat, mistä kansalaiset kantoivat huolta, olivat nimenomaan terveystalouden saanti ja vanhustenhoiva. Niissä esimerkiksi tämä hoitajamitoituksen kirjoittaminen lakiin on aivan ydinkysymys.

14.34 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Viitanen tässä kantoi huolta eriarvoistumisesta, ja varmasti me jokainen haluamme tehdä työtä eriarvoistumisen vähentämiseksi. Uskon, että kaikkein paras keino vähentää eriarvoisuutta on se, että kaikille työkäisille ja työkykyisille on työtä. On kyllä miellyttävä lukea tätä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

hallituksen vuosikertomusta vuodelta 2018, kun siihen on voitu kirjata se, että hallituksen asettama työllisyystavoite on saavutettu. Tulevan hallituksen tulee asettaa vielä kunnianhimoisempi työllisyystavoite vähintään 75 prosenttiin, jotta suomalainen hyvinvointiyhteiskunta voidaan turvata ja tätä pelättyä eriarvoistumista estää.

Kannan kuitenkin huolta siitä, että kun on kuultu hyviä uutisia vaikkapa tästä Kemiin suunnitellusta suuresta biotuotetehdasinvestoinnista, niin nyt hallitusta muodostavat puolueet ovat käyttäneet puheenvuoroja, että tällaisia investointeja ei Suomeen toivottaisi. Tässä nyt kyllä toivoisi hallituspuolueitten edustajilta vastauksia: haluatteko te työtä [Puhemies koputtaa] Suomeen vai haluatteko te työttömyyttä ja sitä myötä eriarvoisuutta?

Ensimmäinen varapuhemies Juho Eerola: Koetetaan pitää nämä vastauspuheenvuorot minuutin sisällä. Edustaja Räsänen näyttää mallia.

14.35 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämän keskustelun kannalta on miellyttävää, että täällä on edustettuina myös niitä puolueita, jotka neuvottelevat parhaillaan hallitusohjelmasta Säätytalolla. Sen takia tietysti toivoisi, että joitakin mahdollisia vastauksia voisi jo saada: esimerkiksi onko teillä sellainen käsitys, että sote-uudistus nyt todellakin käynnistetään parlamentaarisella valmistelulla?

Toisaalta ihmettelen kyllä sitä, että hallitustunnustelija Rinne perusteli tätä hallitusneuvottelijoiden kokoonpanoa sillä, että puolueessa päivätöissä olevia ei riitä jokaiseen pöytäan. Ymmärtääkseni aika isoa osaa sosiaalidemokraattien ihan täysipäiväistä työtä tekevistä kansanedustajista ei ole valittu sinne neuvottelupöytiin vaan muiden tahojen edustajia. [Puhemies koputtaa] Miksi näin? [Timo Heinonen: Muun muassa Tuomioja ja Kristiina Salonen on näitä!]

14.36 Tuula Väättäinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Juvonen kysyi sote-uudistuksen etenemisestä. Niin kuin hallitusneuvottelija Rinne on sanonut moneen kertaan, sitä työtä jatketaan parlamentaarisella pohjalla, eli siinä mielessä voimme olla rauhallisella mielellä.

Edustaja Vanhanen ehti jo lähteä, mutta häntä kiitän siitä, että hänellä oli pitkä muisti siinä, mitä punamulta on saanut aikaiseksi. Uskon, että tuota hyvää työtä jatketaan nyt edelleenkin.

Sitten tästä ryhmiin osallistumisesta: Koko meidän eduskuntaryhmämme on eri tavalla mukana näissä hallitusneuvotteluissa. Kaikki eivät ole siinä pyöreän pöydän ympärillä, mutta taustalla olemme, eli meistä jokainen on tietoinen, mitä siellä tapahtuu.

14.37 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen kyllä yllyttänyt siitä, miten ylimielisesti edustaja Vanhanen suhtautui edustaja Heinosen antamaan tukeen keskustalle hallitusneuvotteluissa. On tietysti hienoa kuulla, että keskusta pärjää siellä erinomaisen hyvin eikä tarvitse mitään tukea. Toivotan omalta osaltani keskustalle menestystä, kun nyt tehdään muutosta siihen politiikkaan, mitä Sipilän hallitus ajoi.

Itse uskon, että hallitusneuvotteluissa ja hallituksen toiminnassa tulevat korostumaan monet tärkeät ja hyvät asiat. Tullaan panostamaan koulutukseen, tullaan tekemään perhe-uudistus, tullaan lisäämään hoivaa vanhustenhoivassa ja niin edelleen. Toivon, että tätä ei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

tehdä leikkaamalla lapsilta eli ottamalla velkaa. Mitä edustaja Viitasen hoitajamitoitukseen tulee, niin saapa nähdä, tuleeko vuodenvaihteessa voimaan 0,7. Ei varmasti tule.

14.38 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tästä hallituksen vuosikertomuksesta on hyvä ponkaista eteenpäin, ja minäkin haluaisin muutaman kysymyksen tässä esittää. Todella tarvitsemme kestävästä kehitystä, politiikkajohdon mukaisuutta ja pitkäjänteisyyttä meidän toimissa, ja nythän isolti eduskunta on myös uusiutunut kansanedustajistaan, ja hallitusneuvotteluja käydään. Eläkeläisköyhyydestä on paljon puhuttu ja pienten eläkkeitten nostamisesta, ja olisin mielelläni halunnut kuulla, onko toiveita siitä, että oikeudenmukainen puoliväli-indeksi voitaisiin saada kokeiluun tulevina vuosina. Toisaalta ollaanko myös perheen ja opiskelun tai perheen ja työn yhdistämiseen saamassa konkreettisia keinoja? Ja myös kun koulutusleikkaukset ovat olleet hyvin haitallisia ja laajoja, niin millä tavalla koulutus on saamassa ryhtiä? Meillä tulee paljon peruskoulusta sellaisia, [Puhemies koputtaa] jotka eivät osaa lukea, laskea eivätkä kirjoittaa kunnolla. [Puhemies koputtaa] Taataanko perusvalmiudet jatkossa meidän koulussa?

14.39 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ken tuntee historian, voi ymmärtää nykyisyyttä ja ennustaa myöskin tulevaisuutta, ja kun käsittelemme nimenomaan viime vuoden hallituksen toimintakertomusta, on tietenkin ilolla mainittava se ja voimme kaikki olla yhtä mieltä siitä, että työllisyyskehitys on koko viime kauden ollut hyvää. Se ei tietenkään ole pelkästään hallituksen ansio, mutta on myöskin hallituksen tehdyillä toimilla siihen iso vaikutus.

On paljon puhuttu siitä, että tuloerot ovat kasvaneet, mutta tämä toimintakertomus kertoo, että tuloerojen ja pienituloisuuden kasvu näyttää pysähtyneen, ja myöskin yhä useampi 15—24-vuotias on koulutuksessa ja töissä, ja meidän väestön koulutustaso on noussut. Mutta eriarvoistumista on tapahtunut siinä, että asuinalueiden eriarvoisuus on kasvanut, ja siinä on varmaan myöskin paljon tekemistä.

Vielä tuohon viime kauteen: Työllisyys todellakin on huippuluvuissa, ja tänään saatiin vielä tietoa, että se edelleenkin kasvaa. Hallituksen vuosikertomuksen ohessa sanon vielä, että ehkä ihan sitä kiitosta ja kunniaa, mitä meidän viime kauden työministeri Lindström olisi voinut saada, hän ei tässä salissa saanut, ja tässä yhteydessä, kun on käsittelemässä hallituksen viime vuoden vuosikertomus, haluan sanoa omalta osaltani työministeri Lindströmille kiitoksen ja myöskin kunnian siitä työstä, mitä hän teki viime kaudella.

Varapuhemies Juho Eerola: Myönnän vastauspuheenvuoron vielä edustajille Laiho, Kiuru, Kauma, Kiljunen ja Heinonen, ja sitten sen jälkeen mennään takaisin puhujalistaan. Se vastauspuheenvuoropyyntöpaneeli on siellä suljettu jo. Koetetaan pysyä tosiaan tässä minuutin rajassa. Alan nyt vähän napakammin paukuttamaan.

14.41 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sote-uudistus kaatui siihen, että siihen liitettiin mukaan maakuntahallintouudistus. Me tarvitsemme sote-uudistuksen, me tarvitsemme sitä, että ihmiset pääsevät lääkäriin ja hoitoon, vanhukset saavat hoivaa. Me emme tarvitse maakuntahallintoa tähän maahan. Meillä on jo koti, meillä on kunnat Suomessa, meillä on kaupungit, ja annetakoon niille, jotka pystyvät ne järjestämään, se mahdollisuus järjestää. Eli me emme tarvitse uusia seinä. Me voimme tehdä näiden seinien sisällä sen muutoksen, ja meidän pitää nyt kaikki voimavarat tulevalla kaudella.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

la laittaa ihmisten palveluihin, ei hallinnollisiin rakenteisiin, ja toivon, että tämä myös Säätytalolla muistetaan.

14.42 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vuosikertomuksen mukaan 89 prosenttia suomalaisista pitää Suomea turvallisenä maana. Turvallisuuden tunne on kuitenkin aika ajoin hieman kärsinyt, ja yhtenä esimerkkinä on se, että kun poliisi saa noin miljoona toimeksiantoa, hälytystehtävää vuodessa, niistä kymmenisen prosenttia eli 100 000 jää ajamatta ihan vain sen takia, että poliisipartioita ei kerta kaikkiaan ole sillä hetkellä vapaana.

Hallitustunnustelija Rinne kysymyspatteristossaan kysyi sisäisestä turvallisuudesta, ja jokainen puolue vastasi, että poliisien määrää pitää lisätä. Vihreät sanoivat, että 7 850, samoin keskusta, myös kokoomus, perussuomalaiset peräti 11 000. Vasemmistoliitto sanoi, että vuosikymmenen takaiselle tasolle, mutta SDP sanoi vain, että riittävät resurssit. Ehkä siihen saisimme hieman tarkennusta, mitä riittävät resurssit tarkoittavat.

14.43 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä muun muassa edustajat Autto ja Heinonen ovat kiinnittäneet huomiota siihen, kuinka tärkeää on jatkuvuus taloudessa ja siinä hyvässä taloudenpidossa, mitä hallitus viime kaudella harjoitti. Kun Sipilän hallitus aloitti nelisen vuotta sitten, niin työllisyysaste oli luokkaa 68, ja nyt se on melkein 73 prosenttia. Meidän täytyy jatkaa tällä tiellä ja saavuttaa vähintään 75 prosenttia tämän kauden loppuun mennessä, ja sehän tarkoittaa 70 000—90 000:ta uutta työpaikkaa, eli se tarkoittaa sitä, että tulevan hallituksen tulee panostaa ahkeruuteen ja että siitä myöskin palkitaan.

Olen hiukan huolissani siitä, mitä on kantautunut Säätytalolta, että nyt panostetaan ilmiöpohjaiseen kehittämiseen ja ei suinkaan olla katsottu niitä talouden realiteetteja, ja olen huolissani siitä, mitä se tulee tarkoittamaan käytännössä. [Markus Mustajärvi: Kyllä sekin aika vielä tulee!] Kuka nämä uudistukset maksaa? Onko se yrittäjä, [Puhemies koputtaa] tavallinen keskiluokkainen veronmaksaja vai kuka? Talouteen on kiinnitettävä huomiota, että verot eivät nouse.

14.44 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen varsinaisessa puheenvuorossa viittasi budjetin alijäämiin, ja täällä on viitattu myöskin näihin neuvotteluihin Säätytalolla, että siellä olisi holtittomuutta kestävyysvajeeseen suhtautumisessa. Itse asiassa kestävyysvajehan on poliittinen ja taloudellinen käsite. Jos meillä olisi sama bruttoveroaste rakenteellisesti kuin 15 vuotta sitten, valtion budjetissa olisi rahaa 10 miljardia euroa enemmän kuin nyt. Toiseksi, jos puhutaan julkisen talouden alijäämästä, niin kannattaisi myöskin muistaa, että me siirrämme jatkuvasti keskimäärin 8 miljardia euroa vuosittain eläkerahastoihin rahaa, joka on myöskin julkisen talouden osa sosiaalirahastoina. Meillä tosiasiallisesti julkinen talous on ylijäämäinen, ei alijäämäinen.

Ensimmäinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä edustaja Heinonen.

14.45 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Vanhanen hieman nihkeästi todellakin suhtautui siihen tukeen, jota me kokoomuksesta haluamme antaa sille työlle, että he pitävät nyt tiukasti kiinni siitä, että Suomen yrittäjyydestä pidetään huolta. Ne työpaikat syntyvät sinne pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Kyllä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

nämä Vanhasen puheet edustivat lähinnä arkeologiaa, ja niissä hän katsoi kovin kauas menneisyyteen, kun nyt pitäisi katseen olla ennen muuta tulevaisuudessa, kun uutta hallitusohjelmaa ollaan tekemässä.

Itse toivon lämpimästi voimia koko keskustan eduskuntaryhmälle, että he pystyvät pitämään näistä kymmenestä kynnyskysymyksestä kiinni. Se on kaiken a ja o, että meidän hyvä talouskehitys jatkuu. Käännettä siihen Juha Sipilän hallituksen hyvään talouskehitykseen ei pidä missään tapauksessa tehdä, ja tässä keskusta on paljon vartijana.

Haluaisin, arvoisa puhemies, kysyä vielä sosiaalidemokraateilta: saadaanko tämä 0,7:n hoitajamitoitus voimaan ensi vuoden alusta, ja tulettehan korvaamaan täysimääräisesti kunnille tämän kustannuksen, mikä tästä hoitajamitoituksen kasvusta aiheutuu? [Kimmo Kiljunen: Oletteko te mukana siinä? — Tuula Vääänen: Saadaanko tukea?]

Ensimmäinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt mennään takaisin puhujalistaan.

14.46 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Nousihan täällä esiin epäileviä tuomaksia heti tähän alkuun: saammeko sen hoitajamitoituksen 0,7 ensi vuoden alusta voimaan? Minä hoitajana itse haluan uskoa, että näin tulee tapahtumaan. [Ben Zyskowitz: Ei varmasti saada!] Ihan oikeasti hoitajamitoituksen eteen tehdään töitä, mutta minä ymmärrän huolenne, edustaja Ben Zyskowitz, koska tämä maksaa. Se maksaa, ja olette ollut jo aikaisemmissa hallituksissa tätä asiaa kenties vastustamassa. Se maksaa, mutta se on elintärkeää Suomelle ja Suomen vanhuksille, että me saamme jonkunlaisen selkeämmän suunnan sille, millä tavalla meidän vanhuksemme hoidetaan. Pelkät ohjeistukset eivät siihen valitettavasti riitä. Kyllä minäkin olisin toivonut hoitajana, että se laatusuositus ja ohjeistus pohja riittää. Mutta mielestäni hoitajamitoituksen kirjaaminen lakiin on erittäin tärkeää. Millä tavalla se tehdään? Varmasti siinä joudutaan miettimään, että kun on raskaasti hoidettavia ja sitten on niitä kevyemmin hoidettavia, niin millä tavalla se mitoitus lasketaan. Mutta on erittäin tärkeää, että laki antaa signaalin siihen, miten meidän vanhuksemme hoidetaan.

Arvoisa herra puhemies! Pidän erittäin tärkeänä, että keskustelu ikääntyneistä ei vaimene. Jotenkin näen, että vaikka viime vuosi ja viime hallituskausi päättyi siihen, että saimme kuulla erittäin paljon ikäviä uutisia vanhusten hoidon kentältä, laiminlyöntiä, kaltoinkohtelua, niin siitä huolimatta aika hiljaa me olemme olleet. Elikkä me olemme kyllä niiden arvoasioiden keskiössä, ja tämän eduskunnan ja tulevan hallituksen tulee näyttää meille kaikille ja palauttaa se luottamus erityisesti kansalaisille, että yhteiskunta haluaa pitää hyvän huolen omista vanhuksistaan.

Arvoisa herra puhemies! Sote-uudistus: Tulihan se sieltä, että maakuntahallintoa ei tarvita. No, tarvitaanko valinnanvapauttakaan? Minun mielestäni Suomeen tarvitaan sellainen sosiaali- ja terveydenhuolto, että jokainen pääsee lääkäriin ajoissa. Ja mielestäni hoitotakuuaikaa tulee lyhentää niin, että esimerkiksi kun ikäihminen pyrkii lääkäriin, hänen tulee päästä sinne heti. Se on kuin hän pyrkisi päivystykseen. Ikääntynyt ei voi odottaa, vaan hänen vaivansa tulee tulkita välittömästi.

Arvoisa puhemies! Edellisellä hallituksella oli yhtenä kärkihankkeena ikäihmisten kotihoidon kehittäminen ja omaishoidon vahvistaminen. Tässä on edelleen paljon tehtävää, ja minä ymmärrän tämän asian vaikeuden. Mistä me löydämme hoitajan silloin, kun toinen aisapari sairastuu eikä pääse sinne töihin? Elikkä myös ikäihmisten kotihoidon turvaaminen tulee ottaa keskiöön tulevaisuudessa. Pitää olla sijaisista kootut hoitoryhmät, niin sanotut poolit, jotka tulevat silloin auttamaan, kun vakituinen henkilöstö sairastuu. Tässä on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

paljon tehtävää. Se tuo kustannuksia, mutta kuitenkin tämä on erittäin tärkeää, ja vanhuksemme ansaitsevat hyvän hoidon.

Arvoisa puhemies! Omaishoitajat sitten: Hallitus on kiinnittänyt paljon huomiota omaishoidon kehittämiseen, ja mielestäni paljon on vielä tehtävää. Me elämme siinä tilanteessa, että hoivapaikkojen laitospaikat on ajettu alas ja yhä huonokuntoisemmat potilaat ja ihmiset asuvat siellä omissa kodeissaan, minne hoivaa ei välttämättä riitä. Tämä tarkoittaa myös sitä, että me työssäkävymme ja läheiset ja omaiset osallistumme mahdollisimman paljon sen läheisemme hoitamiseen. Tietysti on sitten ne realiteetit siinä, kuinka sieltä töistä pääsee auttamaan sitä läheistään, kuinka voi jäädä omaishoidon vapaalle. Olen tehnyt lakialoitteen viime kaudella siitä, että työnantajalla olisi velvollisuus myöntää omaishoidon vapaata työntekijälle. Toivon, että tällainen asia voisi edetä täällä eduskunnassa. Pelkkä mahdollisuus siihen ei riitä, koska monesti edessä on irtisanoutuminen.

Arvoisa puhemies! Edustaja Antikainen, nostitte puheenvuorossanne esiin Suomen sisäisen turvallisuuden, ja myös kannan siitä erittäin paljon huolta. Mielestäni viime vuosi päättyi järkyttäviin uutisiin siitä, miten paljon seksuaalirikoksia Suomessa tapahtuu, ja ikävä kyllä siitä, miten paljon niistä rikoksista oli juuri ulkomaalaisten tekemiä.

Kannan suurta huolta siitä, että kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet henkilöt eivät halua palata. Täällä hallituksen vuosikertomuksessa kerrotaan, että ”kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden halukkuus palata vapaaehtoisesti on vähentynyt”. No, sehän on ihan selvää, että vapaaehtoisesti ei halua lähteä, mutta erityisesti huolta kannan siitä, että tätä maasta poistamista vaikeuttaa erityisesti myös se, että suurimmat turvapaikanhakijoiden lähtömaat, muun muassa Irak, Afganistan ja Somalia, ovat käydyistä neuvotteluista huolimatta olleet haluttomia vastaanottamaan kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneita kansalaisia. Eli meillä on kyllä tässä pattitilanne, mikä pitää pystyä ratkaisemaan tällä kaudella: mitä me teemme, jos kielteinen turvapaikkapäätös tulee mutta maa ei halua vastaanottaa häntä eli ihmiset jäävät tänne meille?

Arvoisa puhemies! Toki myös kiitän mennyttä hallitusta asioista, joita on tehty muun muassa työpaikkojen lisäämiseksi ja talouden nostamiseksi. Ne ovat erittäin tärkeitä teemoja. THL ja TE-toimistot sen sijaan ovat ottaneet kantaa, että aktiivimalli ei ole päässyt siihen tavoitteeseen, mihin oli tarkoitus, ja toivonkin, että aktiivimalli kumotaan ja perutaan tällä tulevalla kaudella. Mehän kuulumme viime kauden päätteeksi, että eniten aktiivimalli on rokottanut Uudellamaalla, Itä-Karjalassa ja Käsivarren Lapissa olevien työttömien tilannetta. Monesti nämä työttömät ovat myös ikääntyneitä... [Ilkka Kanerva: Ei me voida päättää Itä-Karjalan asioista!] — Anteeksi, Itä- ja Pohjois-Savo. Erittäin hyvä havainto ja korjaus, edustaja Kanerva, kiitos siitä. Puhuin Pohjois-Savosta ja Itä-Savosta tietystikin elikkä tarkoitin sitä aluetta. — Nämä työttömät [Markus Mustajärvi: Se oli freudilainen lipsahdus!] ovat monesti olleet juurikin ikääntyneitä ja ehkäpä myös kyvyttömiä siihen työhön, ja sen takia leikkuri on käynyt ja kohdellut heitä kohtuuttomasti.

Mutta näillä sanoilla, meillä on kova kausi tulossa ja paljon vaatimuksia, ja erityisesti tärkeänä pidän sitä ja uskon siihen, että saamme hoitajamitoituksen. En usko siihen, ettemme sitä saa. [Ben Zyskowicz pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Sankelo.

14.53 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto antaa eduskunnalle hallituksen vuosikertomuksen kertomuksena hallituksen toiminnasta, valtiontalouden hoidosta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

ja talousarvion noudattamisesta. Nyt käsittelyssä olevassa kertomuksessa todetaan muun muassa, että Suomi on uusiutuvan energian kärkimaita Euroopan unionissa. Suomen kasvihuonepäästöt laskevat edelleen ja vuonna 2017 olivat 21 prosenttia pienemmät kuin vuonna 1990. Tämä on kansainvälisessä vertailussa todella kova saavutus. Maailmassa tähän pystyy vain muutama maa, niiden mukana siis Suomi.

Kertomuksen osiossa Biotalous ja puhtaat ratkaisut kiinnittyy huomio siihen, että energiatuotteen käytön sanotaan lisääntyneen edellisestä vuodesta. Energiaturpeen osalta trendi on ollut pitkään laskeva. Viime vuonna tehtiin itse asiassa pieni poikkeus. Se johtui poikkeuksellisen kylmästä kevättalvesta ja käytössä olleen metsähakkeen laatuongelmista. Mistään suunnanmuutoksesta ei ollut kyse vaan siitä, että suomalaiset pitää lämmittää myös poikkeuksellisissa tilanteissa. Tämä osoittaa, kuinka tärkeää näillä leveysasteilla on monipuolinen energiantuotanto. Aikaisemmissa puheenvuoroissa puhuttiin politiikan jatkuvuuden tärkeydestä. Tarvitsemme myös jatkossa ennustettavaa, vakaata energiapolitiikkaa hallituskoalitiosta riippumatta.

Arvoisa puhemies! On selvää, että energiatuotetta tarvitaan myös jatkossa 2020—2030-luvuilla. Sen käyttö tosin vähenee markkinaehtoisesti päästökaupan myötä. Eduskunta on jo tehnyt päätöksen, että kivihiilen käyttö loppuu vuonna 2029. Tämän johdosta on nähtävissä merkittäviä polttoainehuollon riskejä puupolttoaineen käytön kasvaessa korvaamaan hiiltä ja öljyä. Kansantalouden etu on, että puuta ohjataan kuitenkin ensisijaisesti korkeampaan jalostukseen. Tällaisia on esimerkiksi Kemin tuleva biohanke. Suomalaisen energiahuollon toimitus- ja huoltovarmuuden ylläpitäminen edellyttää tiettyä energiatuotannon ja käytön tasoa myös tulevaisuudessa.

Tämä tässä viestinä myös Säätytalolle, jossa viisaat naiset ja miehet näitä asioita pohtivat, käytäviin energiakeskusteluihin ja -linjauksiin. Käytetään siis kotimaista työllistävää energiaa ja vähennetään riippuvuutta tuontienergiasta. Se on järkevä linja myös tulevaisuudessa.

14.57 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Käsittelyssämme on hallituksen vuoden 2018 vuosikertomus. Sen mukaan yhä useampi 15—24-vuotias on koulutuksessa tai töissä. Tämä on merkittävä asia. Hallituksen puolivälitarkastelussa vuonna 2017 nostettiin työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret yhdeksi painopistealueeksi — puhutaan niin sanotuista NEET-nuorista — ja tilanteen parantamiseksi toteutettiin toimintaohjelmaa, joka sisältää muun muassa varhaiskasvatukseen sekä koulutus- ja harrastustakuuseen liittyviä toimia. Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten aikuisten osuus on laskenut huomattavasti päättyneellä hallituskaudella: 20—24-vuotiaista oli vuonna 2015 työn tai opiskelun ulkopuolella 15 prosenttia, ja tämän hallituskauden lopussa luku on 11,8 prosenttia. Eli merkittävä lasku.

Meillä on kuitenkin edelleen tehtävää: toimeentulotukea saa edelleen liian moni nuori — siinä mielessä liian moni nuori, että näitten nuorten pitäisi olla joko töissä tai opiskele-massa. Työllisyyden ja koulutusmahdollisuuksien lisäämistä pitää jatkossakin tehdä aktiivisesti. Se ei tapahdu itsestään.

Sitten haluan sanoa muutaman sanan sote-muutoksesta. Sote-uudistus ei edellisellä hallituskaudella mennyt läpi, koska se oli liian massiivinen muutos liittyen siinä olleeseen maakuntahallintoon. Suomi tarvitsee sote-uudistuksen, mutta meidän pitää tehdä se soten ehdoilla niin, että me keskitymme peruspalvelujen parantamiseen, hoitoketjujen sujuvuu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

teen ja teemme sen tämänhetkisillä rakenteilla kuntiin ja kaupunkeihin nojaten. Miksi luoda uutta hallintomallia, koska meillä on jo olemassa raamit sille?

Sote-muutoksen aikana lähdettiin kokeiluihin, esimerkiksi palvelusetelikokeiluihin ja myöskin henkilökohtaisen budjetin kokeiluihin, joista on saatu hyviä tuloksia. Itse ainakin toivon, että näitä kokeilun tuloksia voitaisiin hyödyntää ja ottaa käyttöön niiltä osin, mitkä on nähty toimiviksi. Esimerkiksi henkilökohtainen budjetti: se on erityisesti vammaisille, hoivan tarpeessa oleville todella hyvä mahdollisuus koostaa palvelut asiakkaan tarpeen mukaisella tavalla, ja silloin me voimme myöskin välttää hankalat kilpailutukset, jotka erityisryhmillä aiheuttavat huolta ja murhetta jatkuvasti.

Menneellä hallituskaudella on myöskin sosiaali- ja terveystalouden laatua ja tehokkuutta parannettu digitaalisten ratkaisujen avulla. ODA-hanketta on viety eteenpäin. On tehty Virtuaalisairaala-hanke: yliopistosairaaloissa on kehitetty virtuaalinen sairaalaympäristö, missä voidaan netin kautta olla yhteydessä palveluihin. Tästä on varmasti hyötyä, ja sitä kannattaa jatkekehittää — myöskin asiakkaiden ottamista mukaan palveluiden suunnitteluun, kokemusasiantuntijoiden käyttöä. Ne ovat ehdottomasti sellaisia asioita, mitkä kannattaa hyödyntää, koska sitä kautta myöskin vähennetään kustannuksia, kun me voimme tehdä palvelut ihmisten tarpeiden mukaisella tavalla vähentäen päällekkäisyyttä ja ylimääräistä vaivaa.

Lasten ja perheiden hyvinvoinnin ja voimavarojen vahvistamista on tehty kuluneella hallituskaudella. On panostettu varhaiseen tukeen, ja siitä on saatu jo hyvää näyttöä, että siitä on ollut hyötyä ja se on vähentänyt tarvetta raskaampiin toimenpiteisiin. Edelleenkin meillä on paljon tehtävää lastensuojelun osalta. Erityisesti sijoitettujen lasten, toimintarajoitteisten lasten, maahanmuuttajien palveluihin tulee kiinnittää huomiota. Muun muassa lastensuojelulaki päivitettiin vielä viime metreillä edellisellä hallituskaudella, jotta se saatiin vähän paremmin vastaamaan nykyaikaa. Mutta meillä on todellakin tässä paljon tehtävää. Lasten ja perheiden tuen varhaiseen tunnistamiseen pitää jatkossakin kiinnittää huomiota.

Ikäihmisten kotihoidon kehittämistä ja omaishoidon kehittämistä on tehty menneellä kaudella, mutta ne vaativat ilman muuta jatkekehittämistä ja vahvistamista. Vanhustenhoito tarvitsee lisää lääkäreitä, se tarvitsee lisää hoitajia. Me tarvitsemme heitä sekä kotihoitoon että ympärivuorokautiseen palveluasumiseen, mutta se pitää tehdä niitten ihmisten tarpeiden mukaisesti, ei kaavamaisella luvulla.

Ja sitten vielä viimeiseksi haluan nostaa esille osatyökykyiset ja heidän mahdollisuutensa työllistyä. Se on yksi ryhmä, meillä on paljon osatyökykyisiä, ja myöskin vammaiset kuuluvat tähän ryhmään. Me voimme hyödyntää heidän työkykyään niiltä osin, mitä on käytettävissä. Se tuo heille elämänlaatua, ja he pystyvät olemaan mukana yhteiskunnassa. Tämän vahvistamista meidän pitää ilman muuta jatkaa ja yrittää saada siitä vielä kattavampaa.

15.03 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Viime hallituskaudella koulutusvienti keskustelutti paljon, ja vuoden 2016 alussa päästiin tilanteeseen, että lainsäädännöllisesti tuli mahdolliseksi koulutusvienti niin, että EU- ja Eta-maiden ulkopuolisilta opiskelijoilta voitiin periä lukukausimaksuja. Tämä muutos herätti paljon keskustelua aikanaan, ja yksi pelon aihe siinä oli se, että se olisi ikään kuin tämmöinen portti siihen, että myös suomalaisilta opiskelijoilta alettaisiin periä lukukausimaksua, ja ainakin kokoomuksessa vakuu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

tettiin, että näin ei tule olemaan eikä näin ole, ja siihen ei tietenkään mennä, vaan opiskelu halutaan pitää kaikkien saatavilla.

Se, että lukukausimaksut ovat nyt mahdollisia, on tuonut Suomelle yli 300 miljoonaa euroa vientituloa, ja se on arvokas asia, ja nyt uudelle hallitukselle, mikä se sitten onkaan, on tärkeänä viestinä se, että jatketaan tämän kehittämistä. Aikanaan, kun tätä tehtiin, ainakin vasemmistoliitto, SDP ja vihreät olivat kovin kriittisiä tämän suhteen, mutta tulokset näyttävät nyt olevan hyvään suuntaan menossa.

Edustaja Juvonen otti omassa puheenvuorossaan esille palautussopimukset ja sellaisten henkilöiden palauttamisen kotimaihinsa, joilla ei enää ole lupaa Suomessa olla. Vaikeus on joidenkin maiden kanssa, esimerkiksi Irakin kanssa, jotka eivät kerta kaikkiaan suostu ottamaan omia kansalaisiaan takaisin. Tästä on moneen kertaan keskusteltu täällä salissa ja hallinto- ja turvallisuusjaostossa myös. Ruotsilla palautussopimus on. Se ei auta yhtään, koska sitä sopimusta ei siellä vastaanotomaassa noudateta. Nyt EU:lla ja Irakilla on PCA-sopimus, joka antaa toivottavasti vähän vipuvartta. Yksi keino on se, että avusta tehdään ehdollista: jos oman maan kansalaiset eivät kelpaa, niin silloin EU:sta ei tukea makseta.

15.06 Mari Rantanen ps: Arvoisa herra puhemies! Tämän hallituksen vuosikertomus oli tuoreelle kansanedustajalle hyvinkin mielenkiintoinen aviisi. Tästä riittäisi ruodittavaa enemmänkin, mutta nostan muutaman asian esiin:

Sivulla 38 mainitaan ikäihmisten kotihoidon kehittäminen ja kaikenikäisten omaishoidon vahvistaminen. On hieno asia, että näinkin tärkeät teemat on kertomuksessa mainittu, mutta siihen se sitten jääkin. Tämä kärkihanke on ollut lähinnä raportteja, selvityksiä, muutagentteja, seminaareja ja juhlaseminaareja. Kuten vuosikertomuksessa mainitaan, yksi tavoite on ollut kustannusten kasvun hillitseminen, ja siinä on totisesti onnistuttu. Kotihoidossa olevat ihmiset ja työntekijät tämän ovat huomanneet: Yhä enemmän asiakkaita, yhä enemmän huonokuntoisia asiakkaita, joita ei ehditä hoitaa. Nälkäisiä vanhuksia, yksinäisiä vanhuksia, jopa kuolleita vanhuksia.

Omaishoidon osalta voitaneen todeta hyvänä asiana se, että valtio korvasi kunnille kaikille omaishoitajille tarkoitettujen kahden vapaapäivän lisäämisen täysimääräisesti. Ongelmaksi muodostui se, että rahat eivät olleet korvamerkittyjä ja näin ollen kukaan ei varmaankaan tiedä, menivätkö rahat omaishoitoon vai johonkin muuhun. Missä ovat toimet, joilla omaishoidosta saataisiin tosiasiallinen vaihtoehto hoivan tuottamiseksi? Missä ovat toimet, joilla työn ja omaishoidon yhdistäminen olisi mahdollista esimerkiksi luomalla mahdollisuus palkalliseen tilapäiseen hoitovapaaseen omaishoidettavan sairastuessa? Eri-laisiin hankkeisiin, agentteihin ja seminaareihin sijoitetut rahat olisi siis voitu käyttää myös lainsäädännön parantamiseen.

Sote- ja maakuntauudistusta kertomuksessa käsitellään varsin mielenkiintoisella tavalla. Satoja miljoonia meni, sote ei tullut, tuli susi. Kertomuksessa luetellaan aivan oikein uudistuksen tavoitteet, siis ne tavoitteet, joista kukaan ei ole puhunut enää vuosiin mitään, puhumattakaan että uudistuksessa olisi enää aikoihin muistettu asiakasta, potilasta, saati veronmaksajaa. Lopputulema on kaikkien tiedossa, ja toivottavasti vastaavaa näytelmää ei tällä kaudella nähdä. Maakunnista ei nimittäin ole soten pelastajiksi, sillä silloin varat valuvat järjestelmän perustamiseen ja ylläpitoon ja sisältö eli ihmisten palvelut jäävät vähemmälle rahoitukselle.

Sisäisen turvallisuuden osalta on hyvä todeta kertomuksesta se, että omaisuusrikokset muodostavat rikosten kokonaismäärästä 46 prosenttia ja henkeen ja terveyteen kohdistu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

vat rikokset ja seksuaalirikokset muodostavat 8 prosenttia. Kertomus ei kuitenkaan huomioi sitä edustaja Antikaisenkin nostamaa faktaa, että vuonna 2018 seksuaalirikosten määrä nousi lähes 15 prosenttia. Se on valtava nousu, ja ihmetyttääkin, miksi tätä ei kertomuksessa huomioida. Sitä, mitä ei tunnusteta ja tunnisteta, ei voida korjata. Hokemalla lauseita ”Suomi on edelleen hyvin turvallinen maa” ja ”Suomi koetaan edelleen hyvin turvalliseksi maaksi” ei lohduteta rikosten uhreja tai rangaista tekijää, saati ennaltaehkäistä rikoksia.

Arvoisa herra puhemies! Viimeisenä haluan kiinnittää huomiota julkiseen velkaan. Vaikka tämä on ollut tiedossani itsellenikin, on lukujen lukeminen silti pysäyttävää. Suomi on tuplannut velkansa vuodesta 2007. Vaikka velkaa ei ole otettu yhtä paljon kuin kehukset olisivat antaneet Sipilän hallituksen aikana, on velkaa otettu lisää 6 miljardia euroa, siis 6 000 miljoonaa euroa. Se on pitkä euro maksettavaksi jälkipolvillemme. Jos velkaantumistahti on ollut oikeistovetoisessa tai oikeistosisältöisessä hallituksessa tämä, sopinee kauhistella, mitä se mahtaa olla, mikäli maamme piakkoin saa vihervasemmistolaisen hallituksen. Onko suurin näköpiirissä oleva ilmiö se, että Suomi on Kreikan tiellä? — Kiitos.

15.10 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Käsittelemme hallituksen vuosikertomusta 2018. Sipilä ja erisävyiset siniset ministerit ovat julistaneet koko viime vaalikauden ajan sanomaa siitä, kuinka hallituksen uudistukset ovat tuottaneet tulosta. Hehkutetaan pitkälti kansainvälisen suotuisan talouskehityksen ansiosta parantunutta työllisyystilannetta pelkästään hallituksen toimillaan saavuttamana voitonana. Työllisyys on parantunut, se on totta, mutta se ei ole pelkästään edellisen hallituksen ansiota. Tosi asia on se, että monet rakenteelliset uudistukset jäivät osittain torsoiksi. Kun ajatellaan hallituksen lukuisia ratkaisuja, niin voidaan todeta, että moni asia on viety keskeneräisenä eteenpäin ja lopputulos ei ole ollut kovinkaan onnistunut. Sipilän hallituksen keskeisin tavoitekin, sote, jäi toteutumatta.

Haluan nostaa tässä esiin, kuten edustaja Rantanenkin ansiokkaassa puheessaan, ikäihmisten heikon tilanteen ja koti- sekä omaishoitoon liittyvät ongelmat. Näistä asioista on puhuttu täällä eduskunnassa jo vuosikausia. Kuitenkin asia on edelleen tapetilla, mikä tarkoittaa, että ongelmat ovat yhä olemassa. Lupaukset eivät tahdo tulla lunastetuksi. Ikäihmisten kotihoito ja omaishoito olivat hallituksen kärkihankkeiden joukossa, mutta tulokset ovat laihoja.

Vuosikertomuksessa nostetaan esille ikäihmisten asiakas- ja palveluohjauksen toimintamalli. Toimintatapojen hiominen ja tehostaminen on tietysti hyvä asia, mutta sillä ei ratkota perimmäisiä ongelmia. Kotihoidossa tilanne on kaoottinen. Tarvitaan lisää laitoshoidopaikkoja, tukitoimia. Omaishoitajien taloudelliseen toimeentuloon ei ole panostettu tarpeeksi. Omaishoitajien palkkiot ovat liian pienet, eivätkä ne vastaa työn vaativuutta tai yhteiskunnallista arvoa.

Laadin viime vaalikaudella lakialoitteen, jossa ehdotin omaishoidon palkkion verovapautta. Perussuomalaiset nostivat asian esille myös varjobudjetissaan. No, eiväthän silloisessa hallituksessa istuneet edustajat aloitetta tietystikään puoltaneet, valitettavasti. Nyt uudella hallituksella on näytön paikka ja mahdollisuus korjata nämä edellä mainitut epäkohdat. Tarvitaan aitoa poliittista tahtoa ja välittämistä.

Arvoisa puhemies! Lukuisten eläkeläisten arki on jatkuvaa taistelua talousvaikeuksien kanssa. Se syö jaksamista ja terveyttä. Antti Rinne on luvannut vappusatasia ja paljon muita asioita vaalien alla. Katsotaan, miten käy. Pienituloisten eläkeläisten ahdinko on tosi asia, ja siihen olisi puututtava pikaisella aikataululla. Puhutaan todella isosta asiasta, sillä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

hallituksen vuosikertomuksen 2018 mukaan eläkeläisten määrä nousee kuluvan vuosikymmenen aikana peräti 175 000 henkilöllä. Tämä on Suomen kokoisessa maassa valtava määrä. Eläkkeet laahaavat kaukana elinkustannusten nousun perässä. Eläkkeiden verotusta tulisi keventää, jotta rahaa jäisi ruokaan ja lääkkeisiin. Niille, keiden eläkkeestä ei jää juuri mitään käteen vuokran ja muiden pakollisten menojen jälkeen, kyyti on ollut kylmää. Tulen mielenkiinnolla seuraamaan, millaisia eläkeläisiä koskevia linjauksia hallitusneuvotteluissa saadaan aikaiseksi.

Tulevalle hallitukselle terveisiä, on sen kokoonpano sitten mikä tahansa: Edustaja Antikainen nosti esille muun muassa turvallisuuden, joka on todella tärkeää Suomen kokoisessa maassa ja tässä tilanteessa, mikä maailmalla on. Myös seksuaalirikokset, joita ovat varsinkin maahanmuuttajat erityisen paljon tehneet — valitettavasti näin se on tosiasia — on todella tärkeää nostaa esille ja puhua ja etsiä ratkaisut niihin. Poliiseja tarvitaan lisää runsaasti, kuten perussuomalaiset ovat esittäneet.

Lisäksi nostan esille kotimaisen ruuantuotannon tulevaisuuden. Se on aivan hämärän peitossa tällä hetkellä. Monet tuottajat ovat lopettamassa, tai konkurssi uhkaa. Tällä menolla me tulemme olemaan tulevaisuudessa tuontiruuan varassa ja armoilla, ja se olisi katastrofaalista.

Nämä asiat, joita esitin, ovat todella tärkeitä, ja mielenkiinnolla nyt odotetaan, kuinka hyvää yhteistyötä saamme tehtyä, jotta suomalaisten tilanne ja Suomen asema maailmalla ja ylipäätään olisivat tulevaisuudessa parempia kuin tällä hetkellä. — Kiitos.

15.16 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Meillä on nyt käsittelyssä hallituksen vuosikertomus 2018. Mitä siinä sitten kaipaisin? No, kaipaisin ehkä enemmän tämmöistä seurantaa — enemmän seurantaa, sitä tästä puuttuu. Mitä sitten tarkoitan tällä? Tarkoitan sitä, että jos on joku projekti, hanke tai ihan mikä tahansa vastaava juttu, niin pitäisi seurata enemmän sitä vaikuttavuutta, mitä sillä saatiin aikaan, mitä todellisuudessa se vaikutti. Vaikuttavuuden seurantaa pitäisi kyllä enemmän korostaa. Olen huomannut, että tuntuu sille, että oli asia digi, bio tai sote, niin sellaisiin asioihin kyllä aika reilusti yleensä annetaan rahaa. Ja tämä sama asia tulee esille ihan tuolla kunnissa, kaupungeissa, maakunnissa mutta jopa täällä valtion taholla, että annetaan rahaa mutta ei sitten seurata, mitä se vaikutti, mitä sillä saatiin. Olisi erittäin tärkeätä enemmän sitä seurata. Mitä isompi projekti, sitä enemmän pitäisi seurata sitten sitä vaikuttavuutta. Ei pikkurahoilla niinkään, mutta näillä isoilla rahoilla on todellinen merkitys minun mielestäni. Toivoisin, että sitä pohditaisiin ja seuraavassa kertomuksessa olisi vaikka enemmän näitäkin mainittu.

No, mitä tälle uudelle hallitukselle sitten vinkkinä? Sehän voi olla, että on punaista ja vihreätä siellä meidän hallituksessa kovastikin. Toivoisin, että hoivapuolen asiat ovat kunnossa, mutta myös sitten ihmisten arkiasiat: tarvitaan leipää, tarvitaan ruokaa. Kun kumipyörillä tuodaan leipää tuolta keskemältä Suomea tänne Etelä-Suomeenkin, niin toivon, ettei käy niin, että liikennevaloissa palaa punaiset ja vihreät yhtä aikaa ja se auto joutuu sinne pysäyttämään ja jättämään sen kuorman sinne, kun ei anneta arkisten asioiden hoitoon. Se on tärkeätä, että kilpailukyky meillä säilyy, koska on ihan selvää, että siellä maalla tuotettua viljaa, leivottua leipää tarvitaan ihan täällä Mannerheimintiellä asti. — Kiitos.

15.18 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat ja muut paikalla olijat! Täällä on käyty hyvää keskustelua hallituksen vuosikertomuksesta päättyneeltä vuodelta, ja nythän keskustelussa on myös aika paljon ollut niitä huomioita, jotka kos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

kevat jo tällä hetkellä käsittelyssä olevaa hallitusohjelmaa ja tulevaa hallitusta, ja on hyvä, että katse on tulevaisuudessa. Tässä kuvataan hyvällä tavalla meidän julkisen talouden tilaa, ja kyllä Antti Rinteen ensimmäinen hallitus tulee saamaan hyvät lähtökohdat talouden näkökulmasta itselleen. Meillä on työllisyys kasvanut, työttömyys vähentynyt merkittäväällä tavalla ja talous ollut varsin vahvaa. Vuonna 2018 maamme bruttokansantuote kasvoi 2,3 prosentilla, ja vuosi 2018 oli kolmas peräkkäinen vuosi, kun bruttokansantuote kasvoi selvästi, ja tämä näkyi muun muassa siinä, että työllisyystilanne on parantunut ja työttömyys vähentynyt. Niin kuin tuossa aiemmin totesin ja lainasin väistyvän pääministeri Juha Sipilän sanoja: Antti Rinne, älkää sössikö tätä hyvää talouskehitystä, tästä pitää pitää kiinni.

Presidentti Urho Kekkonen totesi aikanaan, että niin on, jos siltä näyttää. Nyt maahan näyttää syntyvän Antti Rinteen ensimmäinen lobbarihallitus ja myös ostettu hallitusohjelma. Viestinnän professori Anu Kantola Helsingin yliopistosta totesi, että lobbarikohu on tervetullut, se on nostanut keskusteluun tämän asian, koska lobbauksesta on tullut Suomessa entistä tärkeämpää. Kantolan mukaan Suomeen on nyt syntymässä harmaa vyöhyke, jossa erilaiset intressiryhmät yrittävät vaikuttaa päättäjiin ja virkamiehiin. On todettava, että vaikuttamisessa ei ole mitään pahaa eikä siinä, että kuullaan asiantuntijoita eri suunnista. Nykyinen edustaja Lindén aiemmalla urallaan HUSin johtajana oli monessa keskustelussa esillä asiantuntijana, ja siinä ei ollut mitään pahaa. [Aki Lindén: Kiitos! On ollut toisenlaisiakin mielipiteitä ilmassa!] Mutta nyt on kyse siitä, että vihervasemmistopuolueet ovat muuttamassa tai palauttamassa sen vanhan toimintatavan, josta 2015 keskustan Juha Sipilän johdolla haluttiin päästä eroon ja päästiin eroon. Eli hallitusohjelmaneuvotteluissa ei vuonna 2015 otettu pöytiin lobbareita eikä ammattijärjestöjen väkeä. Mutta mitä tekee Antti Rinne, mitä tekevät vihreät ja vasemmistoliitto? He täyttävät omat neuvottelupaikkansa ei näillä kansanedustajilla, joista monet ovat poissa Säätytalolta ja jotka kansa tänne on valinnut, vaan lobbarifirmojen edustajilla ja ammattijärjestöjen edustajilla, ja monet kansan valitsevat kansanedustajat ovat ilman paikkaa.

Meidän puheenjohtajamme, kokoomuksen puheenjohtaja Petteri Orpo, vaatikin lauantaina SAK:ta ja lobbareita ulos hallitusneuvotteluista. Orpon mukaan neljä vuotta sitten Juha Sipilän, keskustan puheenjohtajan ja tulevan pääministerin, vetämiin hallitusneuvotteluihin lobbareita ei päästetty. Se oli hyvä kehityssuunta, ja tuntuu hullulta, että nyt otetaan paluu jälleen tällaiseen vanhaan toimintaan. Tässä ei varmasti yhdelläkään puolueella ole puhtaat jauhot, mutta miksi ne jauhot nyt Antti Rinteen johdolla halutaan pilata uudelleen?

Poliittista vaikuttamista ja lobbauksen sääntelyä tutkiva oikeustieteen apulaisprofessori Emilia Korkea-aho totesi, että näiden lobbareiden istuminen neuvottelupöydissä Säätytalolla vaikuttaa ongelmalliselta, vaikei siinä juridisesti arvioituna välttämättä olisikaan ongelmaa. Hän totesi, että ”kyllähän se vähän harkitsemattomalta näyttää”, ja jatkoi: ”Erityisesti näiden vaikuttajaviestintätoimistojen osakkaiden ja työntekijöiden osallistuminen, kyllä se näyttää vähän pahalta.” Näin hän totesi. Korkea-aho piti lisäksi ongelmallisena nimenomaan sitä, ettei nyt ole tiedossa, keitä nämä lobbarifirmojen, viestintätoimistojen, asiakkaat ovat ja keitä nämä neuvottelijat siellä pöydissä oikeasti edustavat. Hän uskoi, että lobbarirekisterin perustaminen voisi parantaa läpinäkyvyyttä.

On sanottu, että oppositiosta ei voi vaikuttaa, mutta näytti siltä, että kun viime perjantaina täällä keskusteluissa nostimme perussuomalaisien ja kokoomuksen ja kristillisdemokraattien johdolla esille tämän lobbariongelman — ja myös media meitä hyvin siinä avitti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

— niin lobbarikohun myötä Antti Rinne joutui tässä taipumaan ja myöntämään sen, että entisen puhemies, nykyisen varapuhemies, Paula Risikon johdolla valmisteltu lobbari- eli avoimuusrekisteri tähän maahan pitää saada. Mutta miksi vasta hallitusohjelmaneuvoitteluiden jälkeen? Eikö nyt nimenomaan pitäisi tämän avoimuusrekisterin olla käytössä ja kertoa avoimesti, keitä käytetään asiantuntijoina, puhumattakaan siitä, ketkä sitä hallitusohjelmaa kirjoittavat?

Helsingin Sanomat kertoi viime torstaina, että esimerkiksi SAK:n johtoryhmän jäsen Saana Siekkinen on neuvottelemassa demareiden edustajana, pohtimassa muun muassa työelämän kehittämistä ja palkkatasa-arvoa. Samassa pöydässä on JHL:n Teija Asara-Laaksonen, Anu-Tuija Lehto SAK:sta taas vasemmistoliiton paikalla. Kansanedustajat eivät näille paikoille kelvanneet. Uusi Suomi kertoi viikonloppuna lobbareiden roolista myös lisätietoa muun muassa siitä, millä tavalla yksi lobbarifirma, tai itse asiassa kaksi, on mukana myös Puolustusvoimien HX-hankkeessa, hävittäjähankkeessa. Myös nämä lobbarifirmat ovat nyt mukana Säätytalolla kirjoittamassa hallitusohjelmaa. Toinen näistä lobbarifirmoista on mukana myös Venäjän voimalla ajamassa Nord Stream 2 -kaasuputkihankkeessa Tanskan osalta — ja sama yhtiö on mukana myös Suomessa hallitusohjelmaneuvoiteluissa. Lobbarifirmat siis toimivat, toinen on aktiivisesti mukana tässä ja molemmat HX-hankkeen ympärillä. Julkisessa keskustelussa on nähty ongelmaksi se, etteivät lobbarifirmat anna julkisuuteen siis tarkkoja tietoja siitä, keitä heidän asiakkaansa ovat ja millaisia intressejä näillä tahoilla saattaa olla Suomen hallituksen [Puhemies koputtaa] suuntaan.

Arvoisa puhemies! Vihreät, jotka ainakin omasta mielestään ovat korkeamoraalisempien puolue, eivät nähneet itse asiassa itse mitään ongelmaa siinä, että he istuttivat hallitusohjelmaneuvoitteluihin lobbarifirman edustajan. Tämä henkilö väistyi sieltä neuvotteluista, mutta puheenjohtaja Haavisto ei itse eikä heidän eduskuntaryhmänsä nähnyt mitään epäilyttävää tai ongelmallista siinä, että lobbarifirman edustaja oli neuvottelemassa vihreiden osalta hallitusohjelmasta.

Arvoisa puhemies! Toivotaan, että tähän asiaan saadaan nyt vielä selvyys ja tämä keskustelu myös eduskunnassa jatkuu, sillä niin kuin Urho Kekkonen totesi, niin on, jos siltä näyttää. [Ilkka Kanerva: Se on pointti!]

Ensimmäinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat, nyt näyttää siltä, että meillä on esityslistalla käsittelyssä Hallituksen vuosikertomus 2018. Toivoisin, että tulevat puheenvuorot käsittelevät tätä aihetta. Tulevastakin hallituksesta päästään kyllä vastaisuudessa keskustelemaan.

15.26 **Marko Kilpi kok:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat, muut kuulijat! Haluaisin olla rakentamassa turvallista maata, enkä mitä tahansa turvallista maata vaan maailman turvallisinta maata. Turvallisuus on yksi merkittävimmistä peruspilareista, jonka varaan kaikista kansalaisistaan huolta pitävä hyvinvointiyhteiskunta rakentuu. On myös muistettava, että turvallisuus on terveyttä ja tästä yhtälöstä lopputulemaksi muodostuu lopulta niinkin merkittävä asia kuin elämän tarkoitus: onnellisuus.

Turvallisuus lähtee meistä kaikista, siitä, millaiset ovat asenteemme, suhtautumisemme elämään, kanssaihmiin, ympäröivään yhteiskuntaan, mutta me tarvitsemme myös ammattilaisia tekemään ja vaalimaan turvallisuutta. Yhteiskunta on muuttunut jatkuvasti monimuotoisemmaksi ja monimutkaisemmaksi. Millä tavalla me olemme tähän haasteeseen vastanneet?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

Poliisien määrä on tasaisesti vähentynyt, ja tällä hetkellä Suomessa on 7 200 poliisia. Mitä tämä tarkoittaa käytännössä? 100 000 poliisitehtävää jää vuodessa suorittamatta, koska ei ole ketään tehtävälle lähettää. Tutkinnassa rikostutkijat ovat hukkuneet jo vuosia kasvavien juttupinojensa alle, ja tämä on johtanut siihen, että loppuunpalamisesta on tullut laajalle levinnyt ammattitauti. Nuoret työntekijät hakeutuvat toisille aloille, ja uusien rekrytointi vaikeutuu.

Entistä vakavampia rikoksia siirretään suoraan keskeytykseen heti rikosilmoituksen kirjaamisen jälkeen. Massarikollisuuden tutkintaan ei ole resursseja, ja se heijastelee suoraan muihin rikollisuuden aloihin. Huumausainerikollisuudelle tämä tarkoittaa avointa piikkiä, josta löytyy loputtomasti maksukykyä. Tämä on johtanut muun muassa siihen, että huumausainerikollisuus on räjähtänyt ennenkokemattomalla tavalla käsiin valtakunnallisesti. Ei ole sellaista paikkaa, mihin huumausainerikollisuus ei olisi ulottanut lonkeroitaan.

Internetin anonyymiverkoissa tapahtuva rikollisuus, joka ei rajoitu pelkästään huumausaineisiin, on viranomaisille erittäin vaikeaa ja aikaavievää selvitettävää. Anonyymiverkot ovat edistäneet ja helpottaneet esimerkiksi lasten seksuaalista hyväksikäyttöä merkittäväällä tavalla. Tekijät löytävät sitä kautta toisensa helposti maailmanlaajuisestikin, ja toiminta on muuttunut hyvin suunnitelmalliseksi ja järjestelmälliseksi.

Poliisipalveluita ei syrjäseuduilla käytännössä enää ole. Se on luonut merkittävän turvallisuustyhjiön, ja tällaisilla tyhjiöillä on tapana täytyä vasta-aineilla, tässä tapauksessa rikollisuudella. Niinpä rikollisuus on muuttanut maalle, jossa se voi kasvaa ja kehittyä täysin vapaasti ilman viranomaisten häirintää. Myös tämä on omiaan lisäämään kansalaisten turvattomuuden tunnetta, ja kaikki nämä murentavat merkittäväällä tavalla kansalaisten uskoa ja luottamusta oikeusvaltiota kohtaan.

Pohjoismaisessa vertailussa Suomessa poliiseja on selvästi vähiten, 1,3 poliisia tuhatta asukasta kohti. Toiseksi vähiten on Tanskassa, jossa luku on 1,87. Islannissa se on niinkin korkea kuin 1,91. Muissa Pohjoismaissa turvallisuushaasteisiin on siis vastattu ja tullaan vastaamaan lisäämällä poliisien määrää edelleenkin. Ensi vuonna Islannissa luku on jopa 2,13, jolla se pääsee jo Ruotsin rinnalle, joka on selvästi listaykkönen. Suomen luku on suuri arvoitus. Ennusteiden mukaan tuo lukema on ainoana Pohjoismaana laskeva, 1,25. Siinä on valtava ero muihin Pohjoismaihin. [Ilkka Kanerva: Ja isot etäisyydet!] — Juuri näin.

Hallituksen vuosikertomuksessa todetaan, että poliisin tietoon tulleiden rikosten määrä on vähentynyt. Kokemus osoittaa, että tilastot ovat vain osatotuuksia. Koska poliiseja on ollut koko ajan vähemmän, on myös poliisin tietoon tulleitten rikosten määrä vähentynyt. Tiedossa myös on, että kansalaiset yhä enemmän jättävät rikoksia ilmoittamatta, koska poliisilla ei ole aikaa eikä resursseja. Meidän on nähtävä tilastojen taakse, sillä elämää on myös tilastojen ulkopuolella.

Vähäväkisyys ei ole pelkästään poliisin ongelma. Oikeuslaitoksen resursseja on vähennetty, käräjäoikeusverkkoa supistettu ja Syyttäjälaitos on saanut maistaa samaa kyytiä. Rikosasioiden käsittelyt ovat venyneet kohtuuttomasti, jopa niin, että rikoksista epäillyille — huom. epäillyille, ei rikosten uhreille — on jouduttu maksamaan korvauksia siitä, että rikosasioiden käsittelyt ovat edellä mainituista syistä venyneet kohtuuttoman pitkiksi.

Jotta Suomi voisi olla maailman turvallisimaa maa, koko ketjun pitää toimia. Nyt tuo ketju on vaarallisella tavalla katkeillut.

Arvoisa puhemies! Meidän on varmistettava Suomen turvallisuus. Meidän on varmistettava, että me pystymme vastaamaan niihin haasteisiin, joita me turvallisuuden suhteen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

kohtaamme. Meidän on varmistettava, että kansalaiset voivat edelleenkin luottaa tämän maan oikeusvaltioperiaatteiden toteutumiseen ja siihen, että Suomi olisi todellakin maailman turvallisin maa. [Ilkka Kanerva: Hyvä puhe! Oliko neitsytpuhe?] — Oli.

15.32 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Aivan ensiksi tahdon kiittää edustaja Kilpeä aivan erinomaisesta puheenvuorosta. Voin allekirjoittaa kyllä kaiken, mitä juuri äsken sanoitte.

Suomella on jännä tapa priorisoida asioita ja rahaa. Tässä hallituksen vuosikertomuksessa 2018 kerrotaan, että kehitysyhteistyön maksatukset olivat virallisen ennakkotiedon mukaan vuonna 2018 yhteensä 833 miljoonaa euroa. Sitä voi olla hyvin vaikea ymmärtää, kuinka suuri tuo summa on. Mutta kaivoin myöskin täältä kertomuksen liitteistä tämän budjettiosion, ja täällä esimerkiksi kerrotaan, että poliisitoimen koko budjetti viime vuodelta oli 783 miljoonaa euroa. Tuossa on siis 50 miljoonan erotus. Ajatelkaa: kun juuri näistä asioista ollaan juteltu — kuinka me tarvitsisimme poliiseja enemmän, kuinka maassa on ollut turvattomampaa, poliisit eivät riitä — niin meillä vielä kehitysyhteistyörahoihin käytetään 50 miljoonaa enemmän. Tämä on aivan käsittämätöntä.

Sitten kun me lähdemme syvemmälle tutkimaan tätä raporttia ja vertaamaan, mitä kaikkia maita Suomella on niin sanotusti hoidettavanaan — puhutaan näistä kahdenvälisen kehitysyhteistyön kumppanimaista — niin minäpä luen, nimittäin ne eivät välttämättä kaikilla ole tiedossa: Vietnam, Myanmar, Nepal, Afganistan, Tadžikistan, Kirgisia, Ukraina, Eritrea, Etiopia, Somalia, Kenia, Tansania, Sambia, Mosambik. Ihan oikeasti — siis näin monta maata meillä on kumppanimaana.

Suomella on joku jännä, naiivi käsitys siitä, että me voimme koko maailman parantaa ja puuttua jokaiseen paikkaan ja tehdä kehitysyhteistyötä tehokkaasti, mutta eihän se näin mene. Muistan, että kun tuossa pari viikkoa sitten vielä rivikansalaisena olin, niin tunsin kyllä semmoista aika suurta voimattomuuden tunnetta, että miten tällaista hulluutta tuolla eduskunnassa oikein voidaan hyväksyä, ja nyt kun täällä sisällä saan olla puhumassa näistä asioista, niin todellakin käytän sen mahdollisuuden. Ja puhutaanpas myöskin siitä, että jos me tosiaan haluamme tehdä tehokasta kehitysyhteistyötä, niin kyllähän Suomen silloin kannattaisi valita esimerkiksi vain yksi maa ja ottaa se käsittelyyn, tehdä koko budjetin osalta siellä duunia ja saada yksi maa vakautettua. On ihan mahdotonta tarkastella sitä prosessia, mitä tapahtuu ympäri maailmaa Suomen kehitysyhteistyön osalta, koska näitä maita on todellakin näin paljon. Se on ihan hakuammuntaa. Jos me katsomme vaikka Afrikan osalta, niin kun Suomi tekee kuitenkin Lähi-idän ja Pohjois-Afrikankin alueella kehitysyhteistyötä, niin todellisuudessa Suomi on viime vuonna yhdessä maanosassa käytännössä pohjoisesta etelään saakka Etelä-Afrikkaa lukuun ottamatta ollut tekemässä kehitysyhteistyötä: 5,5 miljoonan ihmisen maa kokonaisuudessaan maanosassa. Tässä ei ole mitään järkeä. Pahimmillaan tämä on sitä, että me tuemme korruptoituneita hallintoja. Minun oma kumppanini on viimeksi mainitsemani maasta, Mosambikista, kotoisin, ja hänen äitinsä on YK:lla töissä. Kyllä kantautuvat aika helposti ne viestit sieltä, minkälaista korruptiota, minkälaisia palkkoja, palkkioita maksetaan sen parissa. Voi sanoa näin, että aika iso osa vielä tästä rahasummasta, mitä me käytämme kehitysyhteistyöhön, väärinkäytetään. Myöskin laitteita, mitä ostetaan siellä, autoja, vaikka mitä, ollaan varastettu.

No sitten, Suomen prioriteetit kehitysyhteistyön osalta. Luetaan lisää täältä hallituksen vuosikertomuksesta: ”Elokuussa 2018 julkaistun laajan evaluaation mukaan Suomi on globaalitasolla antanut merkittävän panoksen naisten ja tyttöjen oikeuksien edistämiseksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

Naisten ja tyttöjen oikeudet ovat Suomelle kehityspoliittinen prioriteetti.” Siis tämä on aivan todella tekopyhä asia. Maailmalla tyttöjen ja naisten oikeudet ovat meille prioriteetti, mutta miten on Suomen osalta omassa maassa? Mitä hallitus on tehnyt viime vuonna sen eteen, että täällä olisi tytöillä ja naisilla turvallisempaa? Täytyy sanoa, että ei ole ollut näin turvatonta pitkään aikaan tytöillä ja naisilla tässä maassa kävellä pimeillä kaduilla ilta-aikaan. Minä olen saanut todella paljon viestejä tähän liittyen ja en nyt tällä kertaa lue enempää, mitä viimeksi luin, mutta niitä tulee jatkuvasti. Minä todella toivon, että tuleva hallitus puuttuu näihin epäkohtiin, lasketaan kehitysyhteistyön määrärahoja, kohdennetaan niitä tiettyihin maihin — yksi maa riittäisi Suomelle — ja parannetaan tyttöjen ja naisten turvallisuutta tässä maassa.

15.38 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Todella, tyttöjen ja naisten hyvinvointia ja turvallisuutta tulee parantaa tässä maassa. Tietysti sitä tulee pyrkiä parantamaan myös kehitysmaissa, mutta kotimaassa todella on paljon tällä sektorilla tehtävää niin ennaltaehkäisyyn suhteen kuin nopean diagnosoinnin ja toisaalta väärinkäyttäjien tapausten tutkimusten ja toisaalta rangaistusten koventamisen ja myös nopean toteuttamisen suhteen.

Arvoisa puhemies! Viime kaudella painimme soten kimpussa kuukausitolkulla, ja sitä ei saatu maaliin esityksen monien heikkouksien vuoksi. Hallituksen kertomuksessa sanotaan kuitenkin ”palvelut asiakaslähtöisiksi”. Se oli yksi kärkihanke. Sanoisinkin näin pitkän linjan sote-ammattilaisena, että sote-uudistus pitäisi saada perusterveydenhuoltoa painottavaksi sillä tavalla, että meillä potilaat, asiakkaat, pääsevät oikea-aikaisesti, joustavasti tutkimukseen, hoitoon ja myös kuntoutukseen. Tässä haluaisin nostaa esiin sen, että vaikka digitalisaatiota ollaan viety eteenpäin ja se voi tuoda helpotusta ja hyötyä, niin pitää muistaa, että esimerkiksi myös puhelimella pitää saada terveydenhuollon ammattilainen, henkilökuntaan kuuluva, kiinni. Se ei ole tärkeää vain ikäihmisille vaan monille toisillekin. Myös henkilökohtainen kontakti ja riittävä aika terveydenhuollossa asioiden hyvin hoitamiseksi on tärkeää.

Viime kaudella puhuttiin laadukkaasta saattohoidosta. Myös se jäi vaiheeseen, mutta toivoisin, että tällä kaudella se projekti saadaan sillä tavalla maaliin, että laadukas saattohoito kaikille sitä tarvitseville kaikkialla Suomessa voi toteutua. Tässä yhteydessä haluaisin nostaa esiin saattohoidon enkä vain ikäihmisten osalta vaan nuorempien osalta ja myös niitten pienten ihmisten osalta, jotka vielä kamppailevat elämästä äidin kohdussa. Tilanne voi olla sellainen, että saattohoitotilanne on siellä jo käsillä ja mietitään, tuleeko synnytys vai ehtiikö jo muuttaa toisiin maisemiin sitä ennen. Joskus synnytykseen päästään ja pieni elää vielä, mutta näissä tilanteissa potilaat, äidit ja perheet jäävät liian usein yksin ja vaille tarvittavaa tukea. Myös yllätysraskaustilanteisiin tarvitaan parempaa hoitoa, tukea ja tietoa.

Hoitajamitoituksesta puhuttiin. Hoitajamitoitus, minimi sellainen, pitää saada lakiin, mutta se ei pelkästään riitä, vaan pitää arvioida, mikä on asiakkaiden, potilaiden, hoitoisuus ja tilanne yksikössä, koska myös terveydenhuollon henkilökunnasta ja heidän jaksamisestaan pitää pitää huolta.

Lasten ja nuorten hyvinvointi on ollut viime kaudella käsillä, ja sitä teemaa tulee jatkaa. Mielenterveysongelmat ja päihdeongelmat ovat yksi sellainen riippakivi, johon pitäisi puurtua paremmalla teholla.

Arvoisa puhemies! Oliko se niin, että täältä paikalta 3 minuuttia? [Puhemies: Kyllä oli!] Se on kulunut. Ehkä otan uuden puheenvuoron. Kuuntelen toisia välillä. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

Ensimmäinen varapuhemies Juho Eerola: Tehkää näin. Kuunnellaan edustaja Zyskoviczia.

15.41 **Ben Zyskovicz kok:** Arvoisa herra puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Kuten tästä käsittelyssä olevasta hallituksen kertomuksesta hyvin ilmenee, edellinen hallitus onnistui erittäin hyvin keskeisissä talouspoliittisissa tavoitteissaan: työllisyys parani, parani jopa enemmän kuin mihin yleisesti uskottiin, talous kasvoi, työttömyys väheni. Itse uskon, että myös uusi hallitus tulee tekemään voitavansa, jotta Suomen talous kehittyy suotuisasti. Uusi hallitus tulee tekemään varmasti paljon hyviä asioita. Ne liittyvät esimerkiksi koulutukseen panostamiseen, ne liittyvät esimerkiksi perhevapaiden uudistamiseen ja liittyvät myös sosiaali- ja terveystalouden kehittämiseen.

Ongelma uuden hallituksen kohdalla — näin pelkään — tulee olemaan se, että kun uusi hallitus ei tule olemaan valmis riittäviin päätöksiin työllisyyden parantamisen vauhdittamiseksi ja kun uusi hallitus — näin pelkään — ei tule pääsemään keskeisenä tavoitteena olevaan 75 prosentin työllisyysasteeseen, niin tämä muiden seikkojen ohella tulee johtamaan siihen, että monia sellaisia hyviä asioita, joita uusi hallitus tulee tekemään, joudutaan rahoittamaan veroja kiristämällä ja niitä joudutaan rahoittamaan leikkaamalla lapsilta eli velkaantumista vauhdittamalla. Toivon tietysti, että tämä pelkoni on aiheeton ja että hallitus pystyy sellaisiin ratkaisuihin työllisyyden edistämiseksi, joilla pitkälle voitaisiin nämä tärkeät panostukset rahoittaa, mutta ainakin sen perusteella, mitä tähän saakka on nähty ja mitä hallituspuolueiden keinovalikoimista tiedetään, olen huolissani siitä, että hallitus ei pysty tekemään ratkaisuja, jotka parantavat työllisyyttä riittävästi ja merkitsevät tuon 75 prosentin työllisyysasteen saavuttamista tällä vaalikaudella.

Täällä keskustelussa yritin saada vastauspuheenvuoron, kun edustaja Juvonen puhui hoitajamitoituksesta ja sitä ennen muistaakseni edustaja Viitanen. Hallituksesta ovat nyt neuvottelemassa sellaiset puolueet, jotka viime vaalikauden lopulla ajoivat yksiselitteisesti hoitajamitoituksen sisällyttämistä vanhuspalvelulakiin ja ajoivat sitä, että hoitajamitoitukseksi tehostetussa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa tulisi 0,7. Tämän valossa voisi kuvitella, että mahdollisimman pian, jo vuodenvaihteesta, tulee voimaan lainmuutos, jolla hoitajamitoitus säädetään lakisääteiseksi ja jossa hoitajamitoitus laitetaan tuohon mainittuun 0,7:ään miniminsä osalta. Näin ei tule käymään. Näin ei tule käymään, vaikka hallituksessa on vain sellaisia puolueita, jotka kovasti tätä kannattavat ja vaaleissa mainostivat näin tekevänsä. Miksi ei näin tule käymään? Siksi, ettei voida — jos ei mitään muuta tehdä — laittaa 0,7:n hoitajamitoitusta lakiin, koska se tarkoittaisi sitä, että kotihoidosta — jossa on itse asiassa enemmän vanhuksia kuin ympärivuorokautisessa tehostetussa palveluasumisessa — siirtyisi valtava joukko hoitajia tänne laitoshoidon puolelle ja kotihoidon ongelmat, jotka nyt jo ovat todellisia, vain kärjistyisivät.

Televisiossa, MOT-ohjelmassa muistaakseni, kysyttiin Varsinais-Suomen kotihoidon vastaavalta virkamieheltä, miltä hänestä tuntuu tai tuntui vuodenvaihteen jälkeen keskustelu siitä, että hoitajamitoitus täällä palveluasumisessa viritettäisiin 0,7:ään. Hän vastasi, että se tuntui järkyttävältä. Onpa harmi, että yksikään suomalainen media ei kysynyt tätä asianomaisilta asiantuntijoilta jo vaaleja ennen. Siis ei tule käymään niin, että vuodenvaihteesta tulee voimaan tilanne, jossa hoitajamitoitus on 0,7. Sen sijaan tulee käymään niin — näin uskon — että laajasti hyväksytään tämä tavoite ja siitä tullaan päättämään mutta se voi tulla voimaan vain asteittain, koska on otettava huomioon todellakin myös kotihoito, on otettava huomioon koulutusmäärätarpeet ja on otettava huomioon näin ollen henkilöstön

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

saatavuus. Ja tämä malli — ettei tuolta lonkalta laiteta yhtä lukua lakiin ja luulla, että asia on kunnossa — on juuri kokoomuksen malli. Ja kokoomuksen vaatimuksen mukaisesti asetettiin hallituksesta asiantuntijaryhmä kokonaisuutta arvioimaan, siis ei pelkästään tätä tehostetun palveluasumisen hoitajamitoitusta vaan kokonaisuutta, kotihoitoa, omaishoitoa, koulutustarpeita, aikatauluja, rahoitusta ja niin edelleen. Ja näin tullaan tekemään. Siis tullaan päätyämään 0,7:n hoitajamitoitukseen, mutta se tullaan tekemään osana kokonaisuutta, jossa otetaan nämä muut ulottuvuudet huomioon, ja se tulee tarkoittamaan myös siirrettyä voimaantuloa, koska vuodenvaihteesta tällaista hoitajamitoitusta ei voida käytäntöön saattaa. Eli tullaan tekemään niin kuin kokoomus esitti. Ja totta kai kokoomus, kuten olemme jo vaalien allakin sanoneet, osana kokonaisuutta — jos otetaan huomioon nämä muut ulottuvuudet — tulee tuon 0,7:n hoitajamitoituksen lakiin sisällyttämisen hyväksymään.

Lopuksi toinen asia, herra puhemies, mistä olisin keskustelussa tuonut esiin ajatuksiani, on tämä sote. Kuten hallituksen kertomuksessa kerrotaan ja jokainen tietää, se oli viime vuonna paljon esillä. Nyt uusi hallitus ja sen ohjelman neuvottelijat ovat paljon vartijoina. Uskon, että sotea tullaan edistämään, mutta toivon — ja tässä katseeni kääntyy demareihin — että maakuntauudistusta ei tulla tekemään, kutsutaan niitä sitten maakunniksi, aluekunniksi tai sote-kunniksi. Me emme todellakaan tarvitse tähän maahan uutta hallintoa, uusia poliittikkotoimielimiä, uusia viranomaisia, uusia vaaleja ja uusia veroja. Eli vetoan sosiaalidemokraatteihin ja miksei kaikkiin muihinkin hallitusneuvottelijoihin, että tehtäisiin sote niin, että kehitetään sitä nykypohjalta, tehdään tarvittavat valtakunnan tason ratkaisut, joilla edistetään laajempien hartioiden syntymistä kuntapohjalta, mutta vältetään tämän uuden, turhan, tarpeettoman hallinnollisen portaan rakentaminen kuntien ja valtion väliin.

15.49 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Tässä muutama kommentti tähän hallituksen vuosikertomukseen.

Täällä puhutaan hienoja korulauseita opetuksen kehittämisestä ja osaamisesta, koulutuksesta, miten sitä on uudistettu. Olisi ollut rehellistä myöntää tässä, että esimerkiksi toisen asteen kohdalta se on täysin epäonnistunut.

Täällä puhutaan myöskin lasten ja perheiden hyvinvoinnista. Näin evästyksenä tulevalle hallitukselle: voisin ajatella, että Suomessa tulisi kehittää muutakin teollisuutta kuin pikavippi- ja perintäteollisuutta. Nämä ovat saaneet viime hallituksen aikana erittäin suuren jalansijan täällä.

Tässä on käytetty hyviä puheenvuoroja, oltu huolissaan maataloudesta, Zyskowiczkin käytti erittäin hyvän puheenvuoron tuossa lopuksi. Tämä tilanne tässä maassa vain on sellainen, mikä monien edustajien puheenvuoroista on tullut ilmi, että vanhuksilla on hätää, lapsiperheillä on hätää, kaikilla on hätää. Yksiselitteisesti meidän ja tämän tulevan hallituksen tehtävä on taata se, että tässä maassa huolehditaan ensin omasta kansasta, heidän eduistaan, hyvinvoinnistaan, ja vasta toissijaisesti aletaan huolehtimaan tänne muualta tulleista ihmisistä. Tämä näkyy joka sektorilla. On erittäin rumaa sanoa, mutta vastakkainasettelun aika ei ole ohi, nyt se alkaa, myös täältä oikealta, jonne meidät sijoititte. Varmasti tulemme tekemään sen eteen töitä, että Suomen kansa voi hyvin. — Kiitoksia.

15.51 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kuten tässä hallituksen vuosikertomuksessa todetaan, maamme työllisyyskehitys on tosiaan ollut viime vuonna ja vuosina myönteinen, joskin lähinnä maailmantalouden hyvän kehityksen myötä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

Valitettavasti työttömyys on edelleen Suomessa, viime kauden jälkeenkin, liian korkealla tasolla ja hyvin moni suomalainen työssä käyväkin joutuu edelleen kamppailemaan päätöksen, pienen palkan ja korkeiden elinkustannusten kurimuksessa, ja vastaavia ongelmia on myös monella pienyrityksellä. Tähän tulee ehdottomasti saada parannusta.

Perussuomalaiset ovatkin esittäneet lukuisia toimenpiteitä tilanteen parantamiseksi ja työnteon ja yrittämisen tekemiseksi huomattavasti nykyistä kannattavamiksi. Tarvitaan muun muassa pieni- ja keskituloisten tuloverotuksen asteittaista keventämistä, pk-yrityksyyteen liittyvän byrokratian purkamista sekä asumisen ja liikkumisen kustannusten alentamista, jotta käteen jäävät nettotulot riittävät kunnolliseen elämiseen. Myös maankäytön ja rakentamisen lainsäädäntöä on edelleen kevennettävä ja kaavoitusta nopeutettava. Lämmityspolttoaineiden verotusta, sähkönsiirron hintaa ja kiinteistöverotusta on kohtuullistettava. Lisäksi esimerkiksi asuntokaupan varainsiirtoverosta voitaisiin luopua ainakin niissä tilanteissa, joissa henkilö muuttaa työn perässä toiselle paikkakunnalle. Erilaisia keinoja parantaa työllisyyttä on lukuisia. Niihin on tartuttava. Työssä käyntiä vaikeuttaa myös kallis liikkuminen, jonka hintaa ei pidä ainakaan korottaa tietoisilla päätöksillä.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden alijäämä on mahdollista kuroa umpeen ja velkaantumisen saada laskuun, jos työllisyys saadaan jatkamaan kasvuaan. Jotta Suomen elinkeinoelämä säilyisi kilpailukykyisenä jatkossakin, on myös tutkimukseen ja koulutukseen panostettava. Kuten edustaja Mäenpää tässä edellä viittasi, Sipilän hallitus ei valitettavasti juuri lainkaan kunnostautunut koulutuksen kehittämisen saralla, pikemminkin päinvastoin. Jatkossa suomalaisia nuoria tulee kouluttaa erityisesti niille aloille, joilla työvoimaa tarvitaan tulevaisuudessa nykyistä enemmän. Myös työssäoppimisen ja oppisopimuskoulutuksen merkitys korostuu jatkossa.

Arvoisa puhemies! Jotta menestyisimme kansainvälisessä kilpailussa, tki-panostukset on saatava nostettua 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta, jolla tasolla ne olivat Nokian kulta-aikoina. Tämä edellyttää etenkin yksityisen sektorin tki-investointien kasvua. Yksityisiin tki-investointeihin on mahdollista kannustaa muun muassa järkevällä yritysveropoliitiikalla. Tietenkin tarvitaan myös perinteisen teollisuuden, [Puhemies koputtaa] kuten metsä- ja metalliteollisuuden, investointeja. Olisi suuri virhe karkottaa teollisuus ulkomaille muun muassa lyhytnäköisellä veropoliitiikalla. Siitä joutuisivat kärsimään myös tulevat sukupolvet.

15.55 Heidi Viljanen sd: Arvoisa herra puhemies! Tässä on käytetty hyviä puheenvuoroja liittyen viime vuoden hallituksen vuosikertomukseen. Erityisesti puheenvuoroja on käytetty myönteisestä työllisyyskehityksestä. Se on ihan elinehto meidän suomalaiselle hyvinvoinnille ja hyvinvointiyhteiskunnan kehitykselle jatkossakin, ja uskon, että tuleva hallitus tulee tekemään tämän tavoitteen kanssa työtä myös jatkossa.

Haluan nostaa yhden, ehkä aika pieneltäkin kuulostavan asian tuolta vuosikertomuksesta. Edustaja Kilpi mainitsi tavoitteekseen, että olisi hyvä, kun Suomesta saataisiin maailman turvallisin maa. Edustaja Tynkkynen oli huolissaan tyttöjen ja naisten turvallisuudesta, johon myöskin tämä kannanottoni nyt liittyy. Vuosikertomuksessa mainittiin, että suomalaisten naisten kokema väkivalta on kasvussa, ja se on mielestäni erityisen hätkähdyttävää. Suomi on naisille Euroopan unionin toiseksi väkivaltaisim maa, ja tämä ei mielestäni ole mikään kovin imarteleva tilastotulos. Tulevan hallituksen tulee tehdä töitä tämän asian kanssa, miettiä ja pureutua niihin asioihin, jotka tämän väkivallan taustalla ovat, ja niihin ilmiöihin, jotka ajavat ihmiset käyttämään lähisuhdeväkivaltaa perheissä ja kodeissa. Täs-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

sä salissa on tänäänkin nostettu esiin asioita, kuten työttömyys ja taloudelliset huolet. Näihin voisin lisätä myös päihteiden käytön, erilaiset mielenterveysongelmat ja niin edelleen. On paljon ihmisiä, joilla on elämässään inhimillistä pahaa, joka johtaa siihen, että väkivaltaa käytetään.

Tähän loppuun mainitsen, kuten edustaja Elomaa omassa puheenvuorossaan tänään sanoi, että tarvitaan jatkossa ja tulevaisuudessa välittämistä.

15.57 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen vuosikertomuksessa ”Hyvinvointi ja terveys” on saanut oman, varsin ison kappaleensa, ja hyvä niin. Terveysten ja hyvinvoinnin edistämistä tulee jatkaa tälläkin kaudella. Toivoisin, että nyt kun siellä hallitusneuvotteluissa käsitellään ilmiöpohjaisesti asioita — tai ainakin niin on aloitettu — niin yksinäisyys voisi olla yksi sellainen asia, johon pureuduttaisiin, sen ennaltaehkäisy ja poistaminen, koska itse asiassa yksinäisyys ja siitä johtuva syrjäytyneisyys ovat iso ongelma paitsi ikäihmisten keskuudessa myös nuorten ja myös aivan nuorten lasten keskuudessa ja myös työssä käyvien keskuudessa. Itse ajattelen näin pitkän linjan lääkärinä, että jos saisimme yksinäisyyden poistettua tai ainakin merkittävästi sitä vähennettyä Suomesta, niin monet, monet ongelmat ja pahoinvointi vähenisivät.

Omaishoidon tukea tulee korottaa. Omaishoitajien tilannetta saatiin jonkun verran parannettua viime kaudella, mutta omaishoidon tukea tulisi saada selvästi korotettua ja se tulisi saada myös verottomaksi — se on ollut KD:n vaihtoehtobudjetissakin.

Mutta sitten haluaisin nostaa tässä vielä terveyttä ja hyvinvointia ajatellen kaksi eri potilasryhmää. Sisäilmaongelmaisista puhuttiin viime kaudella, mutta heidän tilanteeseensa ei olla saatu vielä riittävästi parannusta. Toinen potilasryhmä on ME/CFS-potilaat — myalginen enkefalomyeliitti, krooninen uupumusoireyhtymä -potilasryhmä — jotka voivat menettää jopa totaalaisesti liikuntakyvyn, toimintakyvyn, pahimmillaan olla pimeässä huoneessa tai nukkua, olla poissaolevina kuinka pitkiä aikoja vain, saada kouristelukohtauksia ja niin edelleen. Muissa maissa tämä sairaus on erillinen neurologinen sairaus, mutta Suomessa sitä sellaiseksi ei olla vielä merkitty. Tämän vuoksi nämä potilaat jäävät usein ilman diagnoosia, ilman asianmukaista hoitoa, ilman asianmukaisia tutkimuksia ja myös omaiset jäävät vaille tukea. Monesti nämä potilaat jäävät myös ilman asianmukaista taloudellista tukea, eli ongelma on hyvin moninainen, ja toivoisin, että siellä hallitusneuvotteluissa tämä huomioitaisiin.

Turvallisuudesta on puhuttu viime kaudella ja poliisien määrän lisäämistä on peräänkuulutettu. Toivottavasti se toteutuu konkreettisesti tällä kaudella.

Maataloudesta on puhuttu. Maataloudesta pitää huolehtia paremmin.

Ja aivan viimeisenä haluaisin nostaa myös — niin kuin edustaja Savio tuossa toi jo hyvin esiin — tutkimus-, kehitys- ja innovaatioasiat. Ne ovat olleet Suomen menestyksen ja kansainvälisyyden taustalla, ja niistä pitää tällä kaudella huolehtia huomattavasti paremmin. [Puhemies koputtaa] Se 4 prosenttia olisi aika hyvä luku.

16.00 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Mielenkiintoista on ollut seurata tätä salin keskustelukulttuuria. On tainnut yli puolet puheenvuoroista olla muuta kuin hallituksen toimintakertomuksen arviointia. Ja on mukava kuulla tietysti, että oikealta laidalta aika pitkälti tiedetään jo hallitusohjelman sisältökin. Meillä taitaa vielä joku kynänpiirto siitä uupua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

Mutta se on positiivista, että oikea laita vahvasti uskoo siihen, että hoidamme sotien maaliin, hoidamme hoitajamitoituksen, eläkeläisten asiat kuntoon, tuloerot kaventuvat ja työllisyyskehitys jatkuu hyvänä. Minusta se on hienoa, että Rinteelle tämmöinen tuki sieltä oikealta reunalta annetaan.

Tuen täysin niitä edustaja Zyskowiezin ajatuksia, joista hän puhui tuossa hyvän puheen vuoronsa lopussa liittyen sosiaali- ja terveystieteiden maaliin viemiseen lopultakin. Luulen, että se on pitkälti se malli, mitä tuleva hallitus vie sitten eteenpäin.

Hallituksen työllisyystavoitteiden toteutumisesta on aika laajastikin kehuttu salissa, mutta pitää sitten avata myös se kokonaistyöllisyys, mitä se pitää sisällään. Siellä on hurjasti sitä työtä. Joillakin aloilla jopa 40 prosenttia työntekijöistä — sen lisäksi, että heillä on työpaikka — saa soviteltua päivärahaa eli ei elä sillä palkalla, minkä saa työstä. On 10—30 tunnin sopimuksia, on kuntouttavaa työtoimintaa, on työharjoittelua. Käytännössä siihen työllistämiseen vaaditaan se neljä tuntia kuukaudessa, niin se tilastoissa näkyy. Tavoite pitäisi olla — ja tavoite varmaan tulevallakin hallituksella on — 75 prosentin työllisyysaste. Sillä tätä hyvinvointiyhteiskuntaa pystytään kehittämään. Mutta sen pitää olla myös semmoista työtä, jolla pystyy sitten suunnittelemaan tulevaisuutta ja rakentamaan perhettä ja perustamaan perhettä.

16.02 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa rouva puhemies! Edellisen hallituksen ehkä pahimpia päätöksiä, mitkä vaikuttavat kaikista eniten nuorten tulevaisuuteen, oli tämä ammatillisen koulutuksen, oikeastaan voisi sanoa, romuttaminen tietyiltä osin. Tässä hallituksen vuosikertomuksessa on kaunista puhetta, täällä lukee esimerkiksi näin: ”Toteutetut muutokset kannustavat koulutuksen järjestäjiä järjestämään yksilön osaamistarpeisiin parhaiten vastaavaa koulutusta oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa koulutuksen järjestäjän oppimisympäristössä.” Mutta minulle tämä on aivan liibalaabaa, kun olen kuunnellut sitä palautetta, mitä todella on tullut näiltä opiskelijoilta toiselta asteelta.

Minua hämmentää se, että tässä vuosikertomuksessa puhutaan opiskelijapalautteen keräämisestä. Täällä on tällainen kirjaus, että opiskelijapalautteekyselyn tulosten perusteella voidaan arvioida, että uudistuksen toimeenpanossa on edetty tavoitteiden mukaisesti. Minäkänlainen kyselytutkimus täällä on toteutettu hallituksen toimesta, ja keneltä on kysytty, koska tuo palaute tuolla kentällä taas on ollut hyvin toisen tyyppistä? Esimerkiksi vaikkapa tuolla Rotuaarilla Oulussa eräs nuori mies tuli keskustelemaan siitä, että hän ei koe, että hän on ammatillisessa koulutuksessa saanut edes työpätevyyttä sen koulutuksen jälkeen. Hän joutui keskeyttämään jossakin kohtaa, koki, että se koulutus ei todella vastannut sitä, mihin hän oli hakeutunut. Ja minusta vähän tuntuu, että tällaiset henkilöt eivät ole sitten sitä palautetta antamassa myöhemmin, kun sitä kysytään. Minä luulen, että tällaisilta ihmisiltä jää todellakin vastaamatta kyselyyn.

Mutta tosissaan sinne viikon keskelle on tullut koulupäiviä, jolloin ei ole opetusta. Sen lisäksi näistä koulupäivistä on tullut tosi lyhyitä, ja sitten sitä kontaktiopetusta, käytännönopetusta on vähennetty merkittävästi, ja se olisi ammatillisilla aloilla koulutuksessa nimenomaan sitä kaikista tärkeintä, jotta voisi pätevoitää siihen tulevaan ammattiin. Eräskin toinen nuorimies sanoi, että niin, että kyllä mä nyt tutkinnon sain käsiini, mutta katotaan nyt sitten, että miten sitä itseään pätevoittäis työelämään tämän jälkeen. Tämä on aika lohduton tulevaisuudenkuva. Tässä kyllä hallitus on mielestäni vuosikertomuksen osalta kaunistellut tekojaan aika paljon. Toivon, että tuleva hallitus satsaa nimenomaan tähän koulutukseen, palauttaa rahoituksen myöskin ammatillisen koulutuksen osalta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

16.05 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Hallituskauden aikana on toteutettu opetuksen ja koulutuksen osalta koko koulutusjärjestelmän uudistus, joka on ollut mittava työ alkaen varhaiskasvatuksesta aina tuonne yliopistojen ja korkeakoulujen pääsykokeisiin ja lisääntyneeseen yhteistyöhön lukion ja korkeakoulujen kanssa. Se on vasta käynnistetty ja tarvitsee jatkossa tietenkin seurantaa ja paikoin myöskin lisää resurssia esimerkiksi juuri täällä mainittuun ammatilliseen koulutukseen niille, jotka tarvitsevat enemmän tukea ja lähiopetusta.

Huolestuttavaa on se, että nuorten lukutaito on heikkenemään päin ja että tyttöjen ja poikien väliset oppimiserot ovat Suomessa OECD-maiden suurimpia. Tämän varmasti jatkossa pitäisi olla se, mistä tarvitsee oikeasti huolestua, ja pitäisi kiinnittää huomiota jatkokehittämisessä siihen, millä tavalla me voimme meidän peruskoulun perusopetusta parantaa niin, että nämä erot eivät olisi näin suuria ja että me antaisimme paremmat valmiudet nuorille selviytyä myöskin ammatillisesta koulutuksesta, ettei ole niin, niin kuin tällä hetkellä välillä vaikuttaa olevan, että kaikki pitää päästää läpi peruskoulusta riippumatta laadusta. Minä toivoisin, että jatkossa opetuksen laatuun kiinnitetään enemmän huomiota.

Resurssin osalta: Kohdennetaan sitä nimenomaan niille oppilaille, jotka sitä tarvitsevat, yksilöllisesti. Se, että laitetaan vain mekaanisesti lisää rahaa, ei ole ratkaisu, vaan raha pitää kohdentaa oikealla tavalla.

Nostaisin vielä esille esimerkiksi erityistukea vaativat lapset, heidän huomioimisensa. On lapsi sitten erityisryhmässä tai tuettuna, integroituneena luokassa, resurssista tulee huolehtia, jotta sekä lapsi saa riittävän tuen että koko ryhmälle riittää opettajan aikaa.

16.08 **Sari Tanus kd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Laiho piti tässä oikein hyvän puheenvuoron. Meidän koulutuksemme kautta linjan tarvitsee todellakin ryhtiliikkeen aivan sieltä peruskoulusta. Minusta on ollut hämmäntävää todeta, että meillä Suomessa, meidän hyvinvointi-Suomessa, todellakin on oppilaita, on lapsia, jotka käyvät peruskoulun, mutta, sanotaanko nyt, valmistuvat sieltä, tulevat ulos sieltä ilman kunnollisia luku-, lasku- ja kirjoitustaitoja. Eli ryhtiliike alkaen siitä. Niin kuin olen myös opetusministeri Sanni Grahn-Laasoselle viime kaudella sanonut, mielestäni Suomessa pitää huolehtia ja vaatia, että jokainen meidän lapsistamme oppii lukemaan, laskemaan ja kirjoittamaan hyvin tai vähintäänkin kohtalaisen hyvin, ja siihen meidän minusta pitää satsata tällä kaudella.

Tässä on käytetty monia hyviä puheenvuoroja, mutta oikeastaan pyysin puheenvuoron edustaja Eskelisen jälkeen. Kun sanoitte, että täällä oikealla laidalla ja tässä aika lailla keskelläkin uskomme, että hallitus saa korjattua yhtä, toista ja kolmatta asiaa, niin sanoisin, että sitä vartenhan kansalaiset ovat meidät tänne äänestäneet, että emme vain usko vaan teemme työtä sitkeästi sen eteen, että saamme epäkohtia korjattua. Nyt ovat hallitusneuvottelut meneillään, ja jos hallituspohja tästä sitten muokkaantuu ja hallitusohjelma tulee, niin emme kyllä vain usko vaan me olemme buustaamassa ja vaatimassa sitä, että talouden tasapaino säilyy, mutta myös sitä, että näitä monia epäkohtia hallitus todella saa tällä kaudella korjattua. Vaikka viime kaudella paljon hyvääkin hallitus ja eduskunta saivat aikaan, niin todella monia epäkohtia meillä on edelleenkin käsissämme ja paljon korjattavaa tässä maassa. Toivomme ja oppositiossa olemme todella seuraamassa ja vaatimassa sitä, että näitä epäkohtia tullaan korjaamaan, mutta samanaikaisesti sillä tavalla, että kestävä kehitys ja pitkäjänteisyys sekä hyvinvointi niin ihmisten, ympäristön kuin myös talouden osalta toivon mukaan hyvin toteutuvat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2019 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan, jolle muiden erikoisvaliokuntien on annettava lausunto viimeistään 27.9.2019.